

LECTIO XXXI : Η ΓΕΝΝΑΙΟΤΗΤΑ ΔΕΝ ΒΓΑΙΝΕΙ ΠΑΝΤΑ ΣΕ ΚΑΛΟ

• ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Στον Λατινικό πόλεμο, ο Τίτος Μάνλιος, ύπατος, που καταγόταν από αριστοκρατική γενιά, είχε την αρχηγία του στρατού των Ρωμαίων. Αυτός, όταν κάποτε έφευγε από το στρατόπεδο, διέταξε να απέχουν όλοι από τη μάχη. Αλλά, λίγο αργότερα, ο γιος του πέρασε έφιππος μπροστά από το στρατόπεδο των εχθρών και προκλήθηκε σε μάχη από τον αρχηγό των εχθρών με αυτά τα λόγια: «Ας μονομαχήσουμε, για να κριθεί από την έκβαση της μονομαχίας πόσο ο Λατίνος στρατιώτης ξεπερνά τον Ρωμαίο σε ανδρεία». Τότε ο νεαρός, έχοντας εμπιστοσύνη στις δυνάμεις του και παρακινημένος από την επιθυμία του για μάχη, όρμησε στον αγώνα αντίθετα με την διαταγή του υπάτου· και γενναιότερος από τον εχθρό, τον διαπέρασε με το δόρυ και τον γύμνωσε από τα όπλα. Αμέσως οι εχθροί ζήτησαν τη σωτηρία στη φυγή. Αλλά ο ύπατος, όταν επέστρεψε στο στρατόπεδο, τιμώρησε με θάνατο τον νεαρό, με τις ενέργειες του οποίου (χάρη στον οποίο) οι εχθροί είχαν τραπεί σε φυγή.

• ΑΡΧΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΡΗΜΑΤΩΝ

nascor-natus sum-nasci, αποθ.3 = γεννιέμαι (**nasciturus** μτχ μελ)
praesum-praefui-praeesse = έχω την αρχηγία
abeo-abii-abitum-abire = φεύγω
edico-edixi-edictum-edicere, 3 = διατάζω να... (**προστακτική edic**)
abstineo-abstinui-abstentum-abstinere, 2 = απέχω
praeterequito-avi-atum-are, 1 = περνώ έφιππος μπροστά από
lacezzo-lacessivi-lacessitum-lacessere, 3 = προκαλώ κάποιον σε
congregior-congressus sum-congredi, 3* αποθ. = συγκρούομαι, μονομαχώ
cerno-crevi-cretum-cernere, 3 = διακρίνω (conspectus μτχ παθ. πρκ) (στο κείμενο είναι απρόσωπο: cernitur, conspectum est, cerni)
antecello-ere, 3 = ξεπερνώ κάποιον κάτι
confido-confisus sum-confidere, 3 ημιαποθ. = εμπιστεύομαι
pugno-avi-atum-are, 1 = πολεμώ
permovéo-permovi-permotum-permovere, 2 = παρακινώ, παρασύρω
ruo-rui-rutum-ruere, 3 = ορμώ (**μτχ μελ. ruiturus**)
transfigo-transfixi-transfixum-transfigere, 3 = διαπερνώ
spolio-avi-atum-are, 1 = απογυμνώνω, σκυλεύω
peto-peti(v)i-petitum-petere, 3 = ζητώ
revertor-(reversus sum) reverti-reverti, 3 αποθ.-**ημιαποθ.** = επιστρέφω
multo-avi-atum-are, 1 = τιμωρώ
fugo-avi-atum-are, 1 = τρέπω σε φυγή

• **ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ**

Α' κλίση	Β' κλίση	Γ' κλίση	Δ' κλίση
pugna-ae	bellum-i	consul-ulis α	exercitus-us
hasta-ae	Romani-orum	genus-eris ο	eventus-us
fuga-ae	castra-orum ο	dux-cis α	iniussus-us
opera-ae	filius-ii/i (κλ.εν. fili)	hostis-is α	
	verbum-i	miles-itis α	
	proelium-ii/i	virtus-utis θ	
	arma-orum ο	adulescens-entis α	
	Manlius -ii/i	vis-vim θ	
		cupiditas-atis θ	
		certamen-inis ο	
		salus-utis θ	
		mors-rtis θ	

Β/κλιτα Επίθετα:

Latinus, -a, -um (δεν σχηματίζει παραθετικά)
 paulus, -a, -um (δεν σχηματίζει παραθετικά)
 Romanus, -a, -um (δεν σχηματίζει παραθετικά)

Γ/κλιτα Επίθετα:

omnis, -is, -e (δεν σχηματίζει παραθετικά)
 singularis, -is, -e (δεν σχηματίζει παραθετικά)
 nobilis, -is, -e (Συγκριτικός: nobilior, -ior, -ius, Υπερθετικός: nobilissimus, -a, -um)
 fortis, -is, -e (Συγκριτικός: fortior, -ior, -ius, Υπερθετικός: fortissimus, -a, -um)

• **ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΙ ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΙ**

congregior: πρβλ. κογκρέσο (= συνέλευση)· e-gredior
 cerno ≈ κρίνω (ανακρίνω, απόκριση, έγκριτος, έκκριση, επικριτικός, πρόκριτος, υποκριτής)
 antecello: *-cello πρβλ. collis, κολωνός, Κολωνάκι
 rugno < pugna: πυγμή· πρβλ. μπουνιά (πύξ, πυγμαχία, πυγμαίος, Πυγμαλίων)
 peto: πετ-ώ, πί-πτ-ω < *πι-πετ-ω (πέταγμα, πετεινός, ποταμός, πτηνό, πτήση, πτώση, πτώμα)
 fugo < fugio· fuga ≈ φυγή (φευγαλέος, αποφεύγω, προσφυγή, αναπόφευκτος)
 castra & castrum > κάστρο
 opera: πρβλ. όπερα, οπερέτα
 permovéo (per + moveo): πρβλ. μοτίβο μοτέρ, μοτοποδήλατο, μοτοσικλέτα

LECTIO XXXII : ΕΝΑΣ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΣ ΤΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

• ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Γεμάτα είναι όλα τα βιβλία, γεμάτοι οι λόγοι των σοφών, γεμάτη η αρχαιότητα από παραδείγματα/πρότυπα (υποδειγματικής συμπεριφοράς)· όλα αυτά θα βρίσκονταν στο σκοτάδι, αν δεν τα συνόδευε το φως των γραμμάτων. Πόσο πολλές εικόνες γενναιοτάτων ανδρών μας κληροδότησαν οι συγγραφείς και οι Έλληνες και οι Λατίνοι - όχι μόνο για να τις ατενίζουμε αλλά και για να τις μιμούμαστε! Αυτές εγώ, επιθυμώντας (ή: στην επιθυμία μου) να διοικήσω σωστά και να διαχειριστώ την πολιτεία, τις έβαζα πάντοτε μπροστά μου ως παραδείγματα. Με το να λατρεύω και να αναλογίζομαι τους έξοχους άνδρες διέπλαθα την ψυχή και τον νου μου. Γιατί έτσι - με το να επιδιώκω δηλαδή μόνο τον έπαινο και την τιμή, με το να θεωρώ ότι έχουν μικρή αξία όλα τα βάσανα του σώματος και όλοι οι θανάσιμοι κίνδυνοι - μπόρεσα να ριχτώ σε τόσους πολλούς και τόσο μεγάλους αγώνες για τη δική σας σωτηρία.

• ΑΡΧΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΡΗΜΑΤΩΝ

imitor, imitatus sum, imitāri, 1 (αποθετικό)
administro, administravi, administratum, administrāre, 1
cogito, cogitavi, cogitatum, cogitāre, 1
conformo, conformavi, conformatum, conformāre, 1
intueor, intuitus sum, intuēri (αποθετικό), 2
iaceo, iacui, iacitum, iacēre, 2
accedo, accessi, accessum, accedēre, 3
relinquo, reliqui, relictum, relinquēre, 3
gero, gessi, gestum, gerēre, 3
propono, proposui, propositum, proponēre, 3
colo, colui, cultum, colēre, 3
expeto, expeti(v)i, expetitur, expetēre, 3
duco, duxi, ductum, ducēre, 3 → β' ενικό προστακτικής ενεστώτα: duc
obicio, obieci, obiectum, obicēre, 3*
sum, fui, -, esse
possum, potui, -, posse

• ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

Α' κλίση	Β' κλίση	Γ' κλίση	Δ' κλίση
tenebrae -arum	liber, libri α	sapiens -ntis α αφ.εν.-e, γεν.πλ.-ium	cruciatu -us
littera -ae	exemplum -i	vox, vocis θ	
	vir, viri α	vetustas -atis θ	
	Graeci -orum	lumen -inis ο	
	Latini -orum	imago -inis θ	Ε' κλίση
	animus -i	scriptor -oris α	res, rei θ
	periculum -i	homo -inis α	
		mens, mentis θ	
		laus, laudis θ	
		honestas -atis θ	
		corpus -oris ο	
		mors, mortis θ	
		salus -utis θ	
		dimicatio -onis θ	

Β/κλιτα Επίθετα:

plenus, -a, -um → Παραθετικά: plenior, -ior, -ius, plenissimus, -a, -um

multus, -a, -um → Παραθετικά: plus (ο συγκριτικός βαθμός στον ενικό απαντά μόνο στο ουδέτερο), plurimus, -a, -um. Στον πληθυντικό: multi, -ae, -a, plures, -es, - (i) a, plurimi, -ae, -a

cupidus, -a, -um → Παραθετικά: cupidior, -ior, -ius, cupidissimus, -a, -um

publicus, -a, -um

parvus, -a, -um → Παραθετικά: minor, -or, -us, minimus, -a, -um

Γ/κλιτα Επίθετα:

omnis, -is, -e

fortis, -is, -e → Παραθετικά: fortior, -ior, -ius, fortissimus, -a, -um

excellens, -ns, -ns (-ntis) → Παραθετικά: excellentior, -ior, -ius, excellentissimus, -a, -um

• ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ

bene → Παραθετικά: melius, optime

• ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΙ ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΙ

vetustas: vetus-eris = παλιός· πρβλ. veteranus ≥ βετεράνος

lumen ·luna, il-lustris: πρβλ. λευκός, λύχνος, λούστρο, λυκαυγές, λυκόφως (όσα προέρχονται από τη *λύκη= πρωινό φως, χαραυγή)

scriptor < scribo ·scriptito: πρβλ. σκαρίφημα

administro· minister ·πρβλ. minimus > μίνιμουμ: πρβλ. μινιατούρα, μινόρε

relinquo: λείπ-ω, ἔ-λιπον (λειψυδρία, ελλειπτικότητα, ελλιπής, λιπόσαρκος, υπόλοιπο, κατάλοιπα)

colo ·agri-cultura: πρβλ. κουλτούρα

excellens· πρβλ. antecello·collis: κολωνός, Κολωνάκι

conformo (cum + formo)· forma: πρβλ. κονφορμισμός ή κομφορμισμός (συμβατισμός)· πρβλ. φόρμα, φόρμουλα

honestas ·honor, honoro: πρβλ. onόρε

liber: πρβλ. λιμπρέτο (το κείμενο όπερας ή άλλου μουσικού έργου)

imitor: πρβλ. ιμιτασιόν

fortis: πρβλ. φόρτε (το δυνατό σημείο κάποιου)

LECTIO XXXIII : ΚΑΙΡΟΣ ΓΙΑ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ

• ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Όλα πρέπει να ανασυγκροτηθούν/αποκατασταθούν από σένα μόνο, Γάιε Καίσαρα, όσα ξέρεις ότι κείτονται αναποδογυρισμένα (ή καταλυμένα) και ριγμένα κάτω από τη λαίλαπα του ίδιου του πολέμου, πράγμα που υπήρξε αναγκαίο/ αναπόφευκτο (ή που υπήρξε αναγκαίος): πρέπει να αναδιοργανωθούν τα δικαστήρια (ή να αναδιοργανωθεί η δικαιοσύνη), πρέπει να αποκατασταθεί η εμπορική πίστη, πρέπει να χαλιναγωγηθούν τα πάθη, πρέπει να επιδιωχθεί η αύξηση του πληθυσμού· όλα όσα, αφού κατέρρευσαν, καταλύθηκαν πια, πρέπει να στερεωθούν με αυστηρούς νόμους. Σε έναν τόσο μεγάλο (ή φοβερό) εμφύλιο πόλεμο, μέσα στο τόσο μεγάλο πάθος των ψυχών και των όπλων, η ρημαγμένη πολιτεία έχασε και πολλά διακριτικά του κύρους και (πολλά) στηρίγματα της σταθερότητάς της· και πολλά έκανε και ο ένας και ο άλλος αρχηγός στον πόλεμο, τα οποία ο ίδιος θα είχε εμποδίσει να γίνουν (ή να συμβούν) στην ειρήνη (ή σε περίοδο ειρήνης). Επομένως, πρέπει να βοηθηθεί η πολιτεία και πρέπει να θεραπευτούν τώρα από σένα όλα τα τραύματα (ή όλες οι πληγές) του πολέμου, τα οποία (ή τις οποίες) κανείς εκτός από σένα δεν μπορεί να γιατρέψει.

• ΑΡΧΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΡΗΜΑΤΩΝ

excito, excitavi, excitatum, excitāre, 1
revoco, revocavi, revocatum, revocāre, 1
propago, propagavi, propagatum, propagāre, 1
quasso, quassavi, quassatum, quassāre, 1
sano, sanavi, sanatum, sanāre, 1
armo, armavi, armatum, armāre, 1
iaceo, iacui, iacitum, iacēre, 2
prohibeo, prohibui, prohibitum, prohibēre, 2
medeor, (sanavi), —, medēri, 2 (αποθετικό)
percello, perculi, perculsum, percellēre, 3
prosterno, prostravi, prostratum, prosternēre, 3
constituo, constitui, constitutum, constituēre, 3
diffluo, difflui, diffluctum, diffluēre, 3
perdo, perdidi, perditum, perdēre, 3
comprimo, compressi, compressum, comprimēre, 3
facio, feci, factum, facēre, 3* (**β' ενικό προστακτικής ενεργητικού ενεστώτα: fac**)
dilabor, dilapsus sum, dilapsus, dilābi, 3 (αποθετικό)
sentio, sensi, sensum, sentire, 4
vincio, vinxi, vinctum, vincire, 4
subvenio, subveni, subventum, subvenire (+δοτική), 4
fio, factus sum, fieri
possum, potui,—, posse

• **ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ**

Β' κλίση	Γ' κλίση	Δ' κλίση	Ε' κλίση
animus, -i	Caesar, -aris α	impetus, -us	fides, -ei
bellum, -i	ardor, -oris α		res, -ei
arma, -orum	dux, -cis α		
ornamentum, -i	libido, -inis θ		
iudicium, -ii/ -i	suboles-is θ γ. πλ. -um		
praesidium, -ii/ -i	lex, -gis θ		
	dignitas, -atis θ γ.πλ. -um/-ium, αιτ.πλ -es/-is		
	stabilitas, -atis θ		
	vulnus, -eris ο		

Β/κλιτα Επίθετα:

severus, -a, -um (Σ: severior, -ior, -ius, Υ: severissimus, -a, -um)

multi, -ae, -a (Σ: plures, plures, plur(i)a, Υ: plurimi, -ae, -a,

επίρρημα: θετικός: multum, συγκριτικός: plus, υπερθετικός: plurimum)

togatus, -a, -um

armatus, -a, -um [στην ουσία πρόκειται για μετοχή παθητικού παρακειμένου του ρήματος armo, armavi, armatum, armāre 1 = οπλίζω]

publicus, -a, -um

Γ/κλιτα Επίθετα:

omnis, -is, -e

civilis, -is, e

necesse (άκλιτο επίθετο)

• **ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΙ ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΙ**

impetus < peto: πετ-ώ, πί-πτ-ω < *πι-πετ-ω (πέταγμα, πετεινός, ποταμός, πτηνό, πτήση, πτώση, πτώμα)

revoco (re + voco) · vox: ὄπα < Φοπα = φωνή· ἔπος < Φεπος (επικός, επύλλιο)

propago: προπαγάνδα < de propaganda fide = για τη διάδοση της πίστης

stabilitas ≈ σταθερότητα < stabilio · stabilitas > stabilis: σταθερός (σταθμός, στάθμη, στάσιμος, ευσταθής)

sano: πρβλ. σανατόριο

medeor: κυρ. «φροντίζω»· πρβλ. μήδ-ομαι

libido: πρβλ. λίμπιντο

LECTIO XXXIV : ΕΝΑΣ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΣ ΤΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

• ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Όταν ο Αφρικανός βρισκόταν στο Λίτερνο, αρκετοί αρχηγοί ληστών τυχαία ήρθαν σ' αυτόν για να τον χαιρετίσουν επίσημα. Τότε ο Σκιπίωνας, επειδή νόμισε ότι αυτοί είχαν έρθει για να συλλάβουν αυτόν τον ίδιο, εγκατέστησε στο σπίτι φρουρά από δούλους του σπιτιού (οικιακούς). Μόλις παρατήρησαν αυτό οι ληστές, αφού πέταξαν μακριά τα όπλα, πλησίασαν την πόρτα και με δυνατή φωνή ανήγγειλαν στον Σκιπίωνα (απίστευτο στο άκουσμα!) ότι είχαν έρθει για να θαυμάσουν την ανδρεία του. Όταν οι δούλοι μετέφεραν αυτά στον Σκιπίωνα, αυτός διέταξε να ανοιχθούν οι πόρτες και να μπουν αυτοί μέσα (να ανοίξουν τις πόρτες και να τους οδηγήσουν/βάλουν μέσα). Οι ληστές προσκύνησαν τις παραστάδες της πόρτας σαν ιερό ναό και φίλησαν με πάθος το δεξί χέρι του Σκιπίωνα. Αφού άφησαν μπροστά στην είσοδο δώρα, τα οποία οι άνθρωποι συνηθίζουν να προσφέρουν στους αθάνατους θεούς, επέστρεψαν στην πατρίδα (τους).

• ΑΡΧΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΡΗΜΑΤΩΝ

veneror, veneratus sum, veneratum, venerāri, 1 (αποθετικό)
osculor, osculatus sum, osculatum, osculāri, 1 (αποθετικό)
admiror, admiratus sum, admiratum, admirāri, 1 (αποθετικό)
saluto, -avi, -atum, -āre, 1
existimo, -avi, -atum, -āre, 1
conloco, -avi, -atum, -āre (colloco, collocavi, collocatum, collocāre), 1
appropinquo, -avi, -atum, -āre, 1
nuntio, -avi, -atum, -āre, 1
resero, -avi, -atum, -āre, 1
consecro, -avi, -atum, -āre, 1
iubeo, iussi, iussum, iubēre, 2
soleo, solitus sum, solitum, solēre, 2 (ημιαποθετικό)
capio, cepi, captum, capēre, 3*
animadverto, -verti, -versum, -vertēre, 3
abicio, -ieci, -iectum, -ēre, 3*
intromitto, -misi, -missum, -mittēre, 3
pono, posui, positum, ponēre, 3
revertor, reverti, reversum, reverti, 3 (ημιαποθετικό)
venio, veni, ventum, venire, 4
audio, audivi, auditum, audire, 4
refero, ret(t)uli, relatum, referre

• ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

Α' κλίση	Β' κλίση	Γ' κλίση	Δ' κλίση
ianua-ae	domestici-orum	praedo-onis α	domus-us
dextra-ae	tectum-i	Scipio-onis	
	templum-i	foris-is θ	
	vestibulum-i	postis-is α	
	donum-i	dux-cis α	
	deus-i	vox-cis θ	
	arma-orum	virtus-utis θ	
	praesidium-ii/-i	homo -inis α	
	Africanus -i		
	Liternum -i		

Β/κλιτα Επίθετα:

clarus, -a, -um (συγκριτικός: clarior, -ior, -ius, υπερθετικός: clarissimus, -a, -um)
sanctus, -a, -um (επιθετικοποιημένη μετοχή παθητικού παρακειμένου, συγκριτικός: sanctior, -ior, -ius, υπερθετικός: sanctissimus, -a, -um).

Γ/κλιτα Επίθετα:

complures, -es, -a / -ia. Η γενική του πληθυντικού σχηματίζεται σε -ium. (Δεν σχηματίζει συγκριτικό βαθμό. Ο υπερθετικός βαθμός απαντά σπανίως. Δεν έχει ενικό).

incredibilis, -is, -e

immortalis, -is, -e

- **ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ**

cupide: (συγκριτικός: cupidius, υπερθετικός: cupidissime).

- **ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΙ ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΙ**

forte · fortuna: πρβλ. φουρτούννα

domestici < domus: δέμω, πολεοδόμος, δομή, δώμα, υπνοδωμάτιο, νεόδητος, δέμας, δεσπότης (< *δεμ-σ-πότης)

dextra: dex-ter ≈ δεξιός (δεξιότητα, αδέξιος, δεξιόχειρας, επιδέξιος)

donum ≈ δώρο < do: δί-δω-μι, δίνω (παραδίδω, επιδίδομαι, δωρεά, δωροθέτης, δόση, παράδοση, προδοσία, μισθοδοσία, αιμοδοτής)

dux > δούκας > δουκάτο

templum > τέμπλο

LECTIO XXXV : Ο ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΑ ΔΕΙΝΑ ΤΗΣ ΕΞΟΡΙΑΣ

• ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Λένε (αναφέρουν) πως ο Όμηρος είχε έναν δούλο, τρεις ο Πλάτωνας, κανέναν ο Ζήνωνας. Κανείς όμως ας μην τους λυπηθεί, επειδή τάχα έζησαν στη δυστυχία. Ο Μενήνιος Αγρίππας, ο οποίος ήταν μεσολαβητής για την κοινή συμφιλίωση ανάμεσα στους πατρίκιους και στους πληβείους, κηδεύτηκε με έρανο. Ο Ατίλιος Ρήγουλος, όταν έτρεπε σε φυγή τους Καρχηδονίους στην Αφρική, έγραψε στη Σύγκλητο ότι είχε φύγει ο μισθωτός εργάτης του κι είχε εγκαταλειφθεί το χωράφι του απ' αυτόν•η Σύγκλητος αποφάσισε να αναλάβει το κράτος τη φροντίδα του αγρού, επειδή ο Ρήγουλος απουσίαζε. Οι κόρες του Σκιπίωνα πήραν προίκα από το δημόσιο ταμείο, επειδή ο πατέρας (τους) δεν είχε αφήσει τίποτα σε εκείνες. Δίκαιο ήταν, μα τον Ηρακλή, ο ρωμαϊκός λαός να πληρώσει φόρο στον Σκιπίωνα, αφού ο ίδιος εισέπραττε μόνιμα φόρο από την Καρχηδόνα. Ευτυχισμένοι οι άντρες των κοριτσιών, για τους οποίους ο ρωμαϊκός λαός πήρε τη θέση του πεθερού τους!

• ΑΡΧΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΡΗΜΑΤΩΝ

funero, funeravi, funeratum, funerāre, 1

curo, curavi, curatum, curare, 1

miseror, miseratus sum, miseratum, miserāri, 1 (αποθετικό)

placet, placuit & placitum est, placēre, 2 (απρόσωπο)

vivo, vixi, victum, vivēre, 3

trado, tradidi, traditum, tradēre, 3

fundo, fudi, fusum, fundēre, 3

scribo, scripsi, scriptum, scribēre, 3

discedo, discessi, discessum, discedēre, 3

desero, deserui, desertum, deserēre, 3

relinquo, reliqui, relictum, relinquēre, 3

exigo, exegi, exactum, exigēre, 3

accipio, accepi, acceptum, accipēre, 3*

confero, contuli, collatum (conlatum), conferre

absum, afui (abfui), —, abesse (μετοχή μέλλοντα afuturus, -a, -um & σπάνια abfuturus, -a, -um)

• ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

Α' κλίση	Β' κλίση	Γ' κλίση	Δ' κλίση
Agrippa -ae α	Homerus -i	Plato -onis ¹	senatus -us α
Africa -ae	servus -i	Zeno -onis ¹	
Africa -ae	Poeni -orum	Scipio -onis	
filia -ae (filiis&filiabus)	Menenius -ii/-i κλητ. Meneni	pater -tris / γεν.πλ. patrum	
puella -ae	Atilius -ii/-i κλητική Atili	sequester -stris α γεν.πλ. sequestrium	
	Regulus -i	Hercules -is	Ε' κλίση
	vir, viri	plebs, plebis ²	plebes, plebei θ ²
	mercenarius -ii	dos, dotis θ γεν. πλ. dotium	
	populus -i	Carthago, -ginis θ	
	locus -i / loca -orum	aes, aeris ο	
	socer, soceri α	rus, ruris ο	
	aerarium -ii/-i		
	tributum -i		

1.

Ον.	Plato / Platon	Zeno / Zenon
Γεν.	Platonis	Zenonis
Δοτ.	Platoni	Zenoni
Αιτ.	Platonem / Platona	Zenonem / Zenona
Κλητ.	Plato / Platon	Zeno / Zenon
Αφαιρ.	Platone	Zenone

2. Το plebs είναι ετερόκλητο, εφόσον κλίνεται κατά τη γ' κλίση: plebs, plebis, αλλά και κατά την ε' κλίση: plebes, plebei και δεν σχηματίζει πληθυντικό.

Β/κλιτα Επίθετα:

publicus, -a, -um

Romanus, -a, -um

aequus, -a, -um (Συγκριτικός: aequior, aequior, aequius, Υπερθετικός: aequissimus, -a, -um)

unus, -a, -um (απόλυτο αριθμητικό επίθετο, δεν έχει κλητική)

Γ/κλιτα Επίθετα:

elix -icis (Συγκριτικός: felicior, felicior, felicius, Υπερθετικός: felicissimus, -a, -um)

tres, tres, tria (απόλυτο αριθμητικό επίθετο, δεν έχει κλητική)

• ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ

infelicitur (Συγκριτικός: infelicius, Υπερθετικός: infelicissime)

• ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΙ ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΙ

sequester < sequor: πρβλ. σεκόντο (έπομαι, επόμενος, οπαδός, συνέπεια)

Poeni < Φοίνικες [: η Καρχηδόνα ήταν αποικία των Φοινίκων· πρβλ. Punicus]

fundo ≈ χύνω· τρέπω σε φυγή

mercenarius ·mercator: πρβλ. μερκαντισμός

dos ≈ δωτ-ίνη < do: δί-δω-μι, δώρο (δότη παραδίδω, επιδίδομαι, δώρο, δωρεά, δωροθέτης, παράδοση, προδοσία, μισθοδοσία, αιμοδοτής)

socer: έκυρός = πεθερός

miseror: πρβλ. μιζέρια, μίζερος, μιζεριάζω

plebs και plebes: πρβλ. πλέμπα, η πλεμπάγια (ο όχλος)

curo: πρβλ. κούρα, κουράρω

ΛΕΚΤΙΟ XXXVI : Ο ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΑ ΔΕΙΝΑ ΤΗΣ ΕΞΟΡΙΑΣ

• ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ο Μάνιος Κούριος Δεντάτος ήταν πάρα πολύ ολιγαρκής, για να μπορεί να περιφρονεί ευκολότερα τα πλούτη. Κάποια μέρα ήρθαν σ' αυτόν απεσταλμένοι των Σαμνιτών. Εκείνος παρουσιάστηκε σ' αυτούς για να τον δουν να κάθεται σε ένα σκαμνί δίπλα στη φωτιά και να τρώει από (ένα) ξύλινο πιάτο. Περιφρόνησε τα πλούτη των Σαμνιτών και οι Σαμνίτες θαύμασαν τη φτώχεια του. Όταν δηλαδή σ' αυτόν είχαν προσφέρει (ή προσέφεραν) πολύ χρυσάφι (ή μεγάλο βάρος χρυσού), σταλμένο από το δημόσιο ταμείο, για να το χρησιμοποιήσει, χαλάρωσε το πρόσωπό (του) με γέλιο και αμέσως είπε: «Μέλη (ή πρεσβευτές) της περιττής, για να μην πω της ανόητης, πρεσβείας, πείτε στους Σαμνίτες ότι ο Μάνιος Κούριος προτιμά να εξουσιάζει τους πλούσιους παρά να γίνει ο ίδιος πλούσιος· και θυμηθείτε ότι εγώ δεν είναι δυνατόν ούτε στη μάχη να νικηθώ ούτε με χρήματα να διαφθαρώ».

• ΑΡΧΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΡΗΜΑΤΩΝ

ceno, -avi, -atum, -āre, 1
impero, -avi, -atum, -āre, 1
specto, -avi, -atum, -āre, 1
narro, -avi, -atum, -āre, 1
miror, miratus sum, miratum, mirāri, 1 (αποθετικό)
assideo, assedi, assessum, assidēre, 2
praebeo, praeui, praebitum, praebeere, 2
utor, usus sum, usum, uti, 3 (αποθετικό, συντάσσεται με αφαιρετική)
contemno, contempsi, contemptum, contemnere, 3
mitto, misi, missum, mittere, 3
affero (ad - fero), attuli, allatum, afferre (β' εν. προστ. ενεστώτα affer)
solvo, solvi, solutum, solvere, 3
dico, dixi, dictum, dicere, 3 (β' εν. προστ. ενεστώτα dic)
corrumpo, corrumpti, corruptum, corrumpere, 3
vinco, vici, victum, vincere, 3
venio, veni, ventum, venire, 4
malo, malui, -, malle
fio, factus sum, fieri (το ρήμα χρησιμοποιείται ως παθητικό του facio)
memini -meminisse (ο παρακείμενος memini έχει σημασία ενεστώτα)
possum, potui, -, posse

• ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

Α' κλίση	Β' κλίση	Γ' κλίση	Δ' κλίση
divitiae-arum	legatus-i	frugalitas-atis θ	vultus-us
pecunia-ae	scamnum-i o	Samnites-ium	risus-us
	focus-i	paupertas-atis θ	
	catillus-i/catilla-orum	pondus-eris o	
	aurum-i o	locuples-etis α	Ε' κλίση
	minister-tri α	legatio-onis θ	dies-ei α
	Manius -ii/i		acies-ei θ
	Curius -ii/i		
	Dentatus -i		

Β/κλιτα Επίθετα:

magnus, -a -, um (συγκριτικός: maior, -ior, -ius υπερθετικός: maximus, -a, -um)

lignus, -a, -um

supervacaneus, -a, -um

ineptus, -a, -um (συγκριτικός: ineptior, -ior, -ius υπερθετικός: ineptissimus, -a, -um)

- **ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ**

facile (συγκριτικός: facilius, υπερθετικός: facillime)

- **ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΙ ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΙ**

divitiae: «αγαθά-προσφορά των θεών»: divus, δῖος, Δίας

scamnum ≥ σκαμνί: πρβλ. σκίμπους [= σκαμνί (στα αρχαία ελληνικά)]· πρβλ. σκαμπό

paupertas < rau-per = φτωχός· πρβλ. raucus, παῦ-ρος [= λίγος, μικρό παιδί, σύντομος] (παιδί, παιδικότητα, παιδότοπος, ομορφόπαιδο, μοναχοπαιδί, αθλοπαιδιά, παίζω, παίκτης, παιχνιδιάρης, παίγνιο, εκπαίδευση)

solvo: πρβλ. σβέλτος

locuples < locu-ples = «πλούσιος σε γη»: plenus: πλήρης, πλήθος, πληρώ, συμ-πληρώνω, πληθώρα, πλεονασμός, πλειοδοσία, πλησμονή, άπληστος, άπλετος, πολύς, πλείστος, πλούτος· πρβλ. κομπλέ

acies: «αιχμή»: πρβλ. άκ-ρη, ακ-μή (ακόντιο, ακίδα, οξύς, οξύνω κτλ.)

maximus: πρβλ. μάξι, μαξιμαλισμός, Μάξιμος

mitto: πρβλ. κομισάριος, μισιονάριος (ιεραπόστολος της καθολικής εκκλησίας)

impero: πρβλ. ιμπεριαλισμός

LECTIO XXXVII : Η ΚΑΤΑΡΑ ΤΩΝ ΕΜΦΥΛΙΩΝ ΠΟΛΕΜΩΝ

• ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Σε τέτοιο σημείο έχουν οδηγηθεί τα πράγματα, ώστε, αν δεν βοηθήσει κάποιος θεός ή κάποιο τυχαίο περιστατικό, δεν θα μπορέσουμε να σωθούμε. Εγώ βέβαια, μόλις ήρθα στην πόλη, δεν σταμάτησα και να πιστεύω και να λέω και να κάνω όλα όσα στόχευαν στην ομόνοια· αλλά τόση μεγάλη μανία τους είχε πιάσει όλους, ώστε να επιθυμούν να μάχονται (ή: να πολεμούν), αν και εγώ φώναζα ότι τίποτα δεν είναι πιο άθλιο (ή: αξιοθρήνητο) από τον εμφύλιο πόλεμο. Στους εμφύλιους πολέμους όλα είναι αξιοθρήνητα, αλλά τίποτα (δεν είναι) πιο αξιοθρήνητο από την ίδια τη νίκη: αυτή κάνει τους νικητές αγριότερους και πιο αχαλίνωτους (απ' ό, τι συνήθως), ώστε, ακόμη κι αν δεν είναι τέτοιοι από τη φύση τους, να πιέζονται από ανάγκη να γίνουν. Πράγματι, τα αποτελέσματα (η έκβαση) των εμφυλίων πολέμων είναι πάντοτε τέτοια, ώστε να γίνονται όχι μόνο αυτά που θέλει ο νικητής, αλλά ώστε ακόμη να κάνει ο νικητής το χατίρι αυτών, με τη βοήθεια των οποίων κερδήθηκε η νίκη.

• ΑΡΧΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΡΗΜΑΤΩΝ

pugno, pugnavi, pugnatum, pugnāre, 1
clamo, clamavi, clamatum, clamāre, 1
pertineo, pertinui, pertentum, pertinēre, 2
deduco, deduxi, deductum, deducēre, 3
desisto, destiti, -, desistēre, 3
dico, dixi, dictum, dicēre, 3 β' ενικό προστακτικής ενεστώτα: dic
facio, feci, factum, facēre, 3* β' ενικό προστακτικής ενεστώτα: fac
invado, invasi, invasum, invadēre, 3
cupio, cupivi, cupitum, cupēre, 3*
reddo, reddidi, redditum, reddēre, 3
cogo, coegi, coactum, cogēre, 3
obsequor, obsecutus sum, obsequi, 3 (αποθετικό)
pario, peperī, partum, parēre, 3* μετοχή μέλλοντα: pariturus, -a, -um
venio, veni, ventum, venire, 4
sentio, sensi, sensum, sentīre, 4
subvenio, subveni, subventum, subvenīre, 4
nequeo, nequi(v)i, -, nequīre
fio, factus sum, fieri → είναι το παθητικό του facio
volo, volui, -, velle

• ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

Α' κλίση	Β' κλίση	Γ' κλίση	Δ' κλίση
concordia -ae	locus -i/loci -orum	urbs -is θ	casus -us
victoria -ae	deus -i	furor -oris α	exitus -us
natura -ae	bellum -i	victor -oris α	
	auxilium -ii/-i	necessitas -atis θ	
			Ε' κλίση
			res, rei θ

Β/κλιτα Επίθετα:

salvus, -a, -um

miser, -a, -um → Παραθετικά: miserior, -ior, -ius, miserrimus, -a, -um

Γ/κλιτα Επίθετα:

omnis, -is, -e

civilis, -is, -e

ferox, -x, -x (γεν.: ferocis) → Παραθετικά: ferocior, -ior, -ius, ferocissimus, -a, -um

impotens -ns -ns (γεν.: impotentis) → Παραθετικά: impotentior, -ior, -ius, impotentissimus, -a, -um

- **ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΙ ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΙ**

casus < cado: πρβλ. κάζο [:κάτι απρόβλεπτο, τυχαίο και (κάπως) δυσάρεστο]

miser · miseria, miseror: πρβλ. μιζέρια, μίζερος, μιζεριάζω

impotens (in-potens): πρβλ. δεσ-πότης = «κύριος του σπιτιού»

natura: naturalis = φυσικός: πρβλ. νατουραλισμός

exitus < exeo (ex + eo < *ei- ≈ εἶ-μι) [εξιτήριο, ισθμός, εισιτήριο, ανεξίτηλος, ανιόν, κατιόν, ιονιστής, ιταμός, προσιτός, απρόσιτος]

servus: πρβλ. servo: ὀρῶ < Forῶ: πρβλ. σερβιτόρος, σερβίρω

populus: πρβλ. πόπολο (ο λαός υποτιμητικά), ποπ (κάτι δημοφιλές, για το ευρύ κοινό, εμπορική μουσική), Ποπ Αρτ

res: πρβλ. ρεαλισμός

furor: πρβλ. φουριόζος, φούρια (η πιεστική βιασύνη)

victor · victoria: πρβλ. Βίκτωρ, Βικτωρία

rugno: πρβλ. μπουνιά (πυγμή, πύξ, πυγμαίος, Πυγμαλίων)

LECTIO XXXVIII : Η ΜΟΙΡΑ ΤΗΣ ΚΑΙΚΙΛΙΑΣ

• ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Η Καικιλία, η σύζυγος του Μετέλλου, ενώ επιδίωκε την εμφάνιση κάποιου γαμήλιου οiwνού για την κόρη της αδελφής της σύμφωνα με τις πατροπαράδοτες συνήθειες, δημιούργησε η ίδια οiwνό. Μια νύχτα δηλαδή καθόταν με την κόρη της αδελφής (της) σε κάποιο μικρό ιερό και περίμενε μέχρις ότου ακουστεί κάποια φωνή που να ανταποκρινόταν στον σκοπό τους. Τελικά η κοπέλα, κουρασμένη από την πολλή ορθοστασία, ζήτησε από τη θεία (της) να της παραχωρήσει για λίγο τη θέση της. Τότε η Καικιλία είπε στην κοπέλα: «εγώ ευχαρίστως σου παραχωρώ τη θέση μου». Αυτόν τον λόγο λίγο αργότερα επιβεβαίωσε η ίδια η πραγματικότητα. Πέθανε δηλαδή η Καικιλία, την οποία ο Μέτελλος, όσο ζούσε, την αγαπούσε πολύ· αργότερα αυτός νυμφεύθηκε την κοπέλα (οδήγησε την κοπέλα σε γάμο).

• ΑΡΧΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΡΗΜΑΤΩΝ

expecto, -avi, -atum, -āre, 1

amo, -avi, -atum, -āre, 1

rogo, -avi, -atum, -āre, 1

sto, steti, statum, stāre, 1

confirmo, -avi, -atum, -āre, 1

persedeo, persedi, persessum, persedēre, 2

dico, dixi, dictum, dicēre, 3 β' ενικό προστακτικής ενεστώτα: dic

facio, feci, factum, facēre, 3* β' ενικό προστακτικής ενεστώτα: fac

peto, peti(v)i, petitum, petēre, 3

congruo, congrui, -, congruēre, 3

cedo, cessi, cessum, cedēre, 3

morior, mortuus sum, mortuum, mori, 3* (Αποθετικό. Η μετοχή μέλλοντα είναι **moriturus, -a, -um**)

duco, duxi, ductum, ducēre, 3 (β' ενικό προστακτικής ενεστώτα:duc)

vivo, vixi, victum, vivēre, 3

audio, audivi, auditum, audīre, 4

• ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

Α' κλίση	Β' κλίση	Γ' κλίση	Ε' κλίση
Caecilia-ae	Metellus-i	uxor-oris θ	res, rei θ
filia-ae δοτ/αφ.πλ. filiis/filiabus	sacellum-i	mos-moris α	
puella-ae	propositum-i	omen-inis ο	
mora-ae	dictum-i	soror-oris θ	
matertera-ae	matrimonium-ii	nox-noctis θ αφ.εν.nocte, -u	
	locus-i/ loca-orum	vox-vocis θ	
		sedes-is θ γ.πληθ sedum	

Β/κλιτα Επίθετα:

priscus, -a, -um

longus, -a, -um: (συγκριτικός: longior, -ior, -ius, υπερθετικός: longissimus, -a, -um)

fessus, -a, -um

paulus, -a, -um

Γ/κλιτα Επίθετα:

nuptialis, -is, -e

congruens -ntis: (συγκριτικός: congruentior, -ior, -ius, υπερθετικός: congruentissimus, -a, -um.

Πρόκειται στην πραγματικότητα για επιθετικοποιημένη μετοχή ενεργητικού ενεστώτα του ρήματος της γ' συζυγίας congruo, congrui, -, congruere)

• ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ

libenter: τροπικό (συγκριτικός: libentius, υπερθετικός: libentissime)

multum: ποσοτικό (συγκριτικός: plus, υπερθετικός: plurimum)

• ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΙ ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΙ

priscus: «προγενέστερος»· πρβλ. (pri-mus, prin-ceps), πριν (προ-, πρώτος)

matertera < mater ≈ μήτηρ (μητέρα, μητρικός, μήτρα, μητριαρχία)

sedes·sed-eo: ἔδ-ρα, ἔζομαι (= κάθομαι)· (καθέδρα, καθεδρικός)

matrimonium < mater ≈ μήτηρ (μητρικός, μητριαρχία, μήτρα, μητέρα)

natura: πρβλ. νατουραλισμός (αισθητικό κίνημα)

mos: πρβλ. αμοραλιστής, αμοραλισμός

res: πρβλ. ρεαλισμός

mora: πρβλ. μορατόριουμ (συμφωνία για αναστολή προκλητικών ενεργειών μεταξύ κρατών)

morior (σουπίνο mortuum): βροτός, ἄ-μβροτος, αμβροσία· πρβλ. μόρτης (μάγκας, αλήτης)

LECTIO XXXIX : ΕΝΑ ΠΡΟΤΥΠΟ ΙΔΑΝΙΚΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

• ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ούτε η φτώχεια ούτε η θλίψη/λύπη εμποδίζει τον σοφό, ούτε αυτά τα πράγματα, τα οποία βγάζουν από τον δρόμο τους άπειρους και τους γκρεμοτσακίζουν (σπρώχνουν/ρίχνουν με το κεφάλι στον γκρεμό όσους δεν έχουν πείρα). Εσύ νομίζεις ότι αυτός καταβάλλεται από τις συμφορές; (Αντίθετα), τις χρησιμοποιεί! Ο Φειδίας δεν ήξερε να φτιάχνει αγάλματα μόνο από ελεφαντόδοτο. έκανε επίσης (κι) από χαλκό. Εάν έδινες σε εκείνον μάρμαρο, εάν (έδινες σε εκείνον) ευτελέστερο (ή πιο ταπεινό) υλικό, θα έκανε τέτοιο (άγαλμα), το οποίο θα μπορούσε να γίνει άριστο από εκείνο (το υλικό). Με τον ίδιο τρόπο ο σοφός θα δείξει (ή θα εκφράσει) την αρετή στα πλούτη, αν μπορέσει, εάν όχι (ή διαφορετικά), στη φτώχεια• εάν μπορέσει στην πατρίδα, εάν όχι (ή διαφορετικά), στην εξορία• εάν μπορέσει ως στρατηγός, εάν όχι (ή διαφορετικά), ως στρατιώτης• εάν μπορέσει ως αρτιμελής, εάν όχι (ή διαφορετικά), ως αδύναμος/ανάπηρος. Όποια τύχη κι αν του λάχει (ή οποιαδήποτε τύχη κι αν δεχτεί), θα δημιουργήσει από εκείνη κάτι αξιομνημόνευτο.

• ΑΡΧΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΡΗΜΑΤΩΝ

puto, putavi, putatum, putāre, 1
explico, explicavi, explicatum, explicāre, 1
prohibeo, prohibui, prohibitum, prohibēre, 2
licet, licuit (& licitum est), -, licēre, 2 (απρόσωπο)
facio, feci, factum, facēre, 3* β' ενικό προστακτικής ενεστώτα: fac
averto, averti, aversum, avertēre, 3
ago, egi, actum, agēre, 3
premo, pressi, pressum, premēre, 3
utor, usus sum, usum, uti, 3 (αποθετικό)
accipio, accepi, acceptum, accipēre, 3*
efficio, effeci, effectum, efficēre, 3
scio, sci(v)i, scitum, scire, 4 (Προστακτική ενεστώτα: scito, scitote)
offero (obfero), obtuli, oblatum, offerre (β' ενικό ενεργητικού ενεστώτα: offer)
fio, factus sum, fieri (παθητικό του facio)
possum, potui, -, posse

• ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

Α' κλίση	Β' κλίση	Γ' κλίση	Ε' κλίση
Phidias, -ae	mala, -orum o	sapiens, -ntis α	res, rei θ
materia, -ae	simulacrum, -i o	paupertas, -tatis θ	
divitiae, -arum	modus, -i	dolor, -oris α	
patria, -ae	exilium, -ii/-i	ebur, -oris o	
fortuna, -ae		virtus, -utis θ γ. πλ. virtutum/-ium	
		aes, aeris o	
		marmor, -oris o	
		imperator, -oris α	
		miles, -itis α	

Β/κλιτα Επίθετα:

imperitus, -a, -um (Συγκριτικός: imperitior, imperitior, imperitius, Υπερθετικός: imperitissimus, imperitissima, imperitissimum).

bonus, -a, -um (Συγκριτικός: melior, melior, melius, Υπερθετικός: optimus, optima, optimum).

integer, -gra, -grum: (Συγκριτικός: integrior, integrior, integrius, Υπερθετικός: integerrimus, integerrima, integerrimum).

Γ/κλιτα Επίθετα:

praiceps, -cipitis

vilis, -is, -e: (Συγκριτικός: vilior, vilior, vilius, Υπερθετικός: vilissimus, vilissima, vilissimum).

debilis, -is, -e: (Συγκριτικός: debilior, debilior, debilius, Ο υπερθετικός δεν απαντάται).

memorabilis, -is, -e (Συγκριτικός: memorabilior, memorabilior, memorabilius. Ο υπερθετικός δεν απαντάται).

• ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ

minus (ποσοτικό, Θετικός: non multum ή paulum, Συγκριτικός: minus, Υπερθετικός: minime)

• ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΙ ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΙ

imperitus ≈ άπειρος· im-peritus·periculum: πείρα (πείραμα, πειρατής, πειραχτήρι, πειράζω, πειρασμός, πειραματισμός)

praiceps < prae-caput = κεφάλι: πρβλ. καπιταλισμός (κεφάλαιο, ανακεφαλαιώνω, κεφαλαίος, περικεφαλαία, κεφαλάρι)

premo: κυρ. πιέζω· πρβλ. πρέσα, πρεσάρω

simulacrum ≈ ομοίωμα· simul, similis

marmor ≤ μάρμαρο

materia: κυρ. «ξύλο»· πρβλ. μαδέρι. materialis = υλικός· πρβλ. ματεριαλισμός (= υλισμός)

memorabilis· memoria < meminī: μέμνημαι (μνήμη, μνήμα, μνημόσυνο, μνημείο, ανάμνηση, μνησικάκος, μνημονιακός)

miles: πρβλ. μιλιταρισμός

minus: πρβλ. μίνι, μινόρε

res: πρβλ. ρεαλισμός

virtus: πρβλ. βιρτουόζος (δεξιότηχνης)

fortuna: πρβλ. φουρτούνα

ago: πρβλ. ακτιβισμός (έντονες μορφές αγώνα για την επίτευξη στόχων), ακτιβιστής

imperator: πρβλ. ιμπεριαλισμός, ιμπεριαλιστής

optimus: πρβλ. οπτιμισμός (στάση ζωής που προσδοκά καλή εξέλιξη των πραγμάτων)

ΛΕΚΤΙΟ XL : ΑΚΛΟΝΗΤΗ ΑΠΟΦΑΣΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΙΣ ΑΠΕΙΛΕΣ ΤΟΥ ΔΙΚΤΑΤΟΡΑ

• ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ο Σύλλας, αφού κατέλαβε την πόλη (Ρώμη), είχε συγκαλέσει ένοπλος τη Σύγκλητο, για να κηρυχθεί ο Γ. Μάριος όσο το δυνατόν γρηγορότερα εχθρός (του κράτους). Στη θέλησή του κανείς δεν τολμούσε να πάει αντίθετα· μόνος ο Κόιντος Μούκιος Σκαιόλας, ο οιωνοσκόπος, όταν του ζητήθηκε η γνώμη γι' αυτό το θέμα, αρνήθηκε να πει επίσημα τη γνώμη του (να ψηφίσει). Κι επιπλέον, όταν ο Σύλλας τον πίεζε απειλώντας (τον), αυτός είπε στον Σύλλα: "Ακόμη κι αν μου δείξεις τα αγήματα των στρατιωτών, με τα οποία έχεις περικυκλώσει το Βουλευτήριο· ακόμη κι αν με απειλήσεις με θάνατο, ποτέ όμως εγώ δεν θα κηρύξω τον Μάριο εχθρό (του κράτους). Αν και είμαι γέρος και με αδύναμο σώμα, πάντοτε εν τούτοις θα θυμάμαι ότι η πόλη Ρώμη και η Ιταλία σώθηκαν από τον Μάριο".

• ΑΡΧΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΡΗΜΑΤΩΝ

occupo, occupavi, occupatum, occupāre, 1
iudico, iudicavi, iudicatum, iudicāre, 1
interrogo, interrogavi, interrogatum, interrogāre, 1
minitor, minitatus sum, minitāri αποθετικό, 1
conservo, conservavi, conservatum, conservāre, 1
insto, institi, -, instāre, 1 (**Μτχ. Μελ. instaturus, -a, -um**)
audeo, ausus sum, audēre, 2 ημιαποθετικό
circumsedeo, circumseidi, circumsessum, circumseidēre, 2
cogo, coegi, coactum, cogēre, 3
dico, dixi, dictum, dicēre, 3 β' ενικό προστακτικής ενεστώτα: dic
ostendo, ostendi, ostensum / ostentum, ostendēre, 3
eo, ivi (ii), itum, īre
abeo, abivi (abii), abitum, abīre
memini, meminisse
possum, potui, -, posse
nolo, nolui, -, nolle

• ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

Α' κλίση	Β' κλίση	Γ' κλίση	Δ' κλίση
Sulla -ae	Marius -ii(i)	urbs, urbis θ	senatus -us
Scaevola -ae	Quintus -i	hostis -is α	
sententia -ae	Mucius -ii(i)	voluntas -atis θ	
curia -ae		augur -uris α	
Roma -ae		agmen -inis ο	Ε' κλίση
Italia -ae		miles -itis α	res, rei θ
		mors, mortis θ	
		senex, senis α γ.πλ.-um	
		corpus -oris ο	

Β/κλιτα Επίθετα:

armatus, -a, -um (Συγκριτικός: Δεν έχει. Υπερθετικός: armatissimus, -a, -um)
solus, -a, -um (αντωνυμικό)

infirmus, -a, -um (Συγκριτικός: infirmior, -ior, -ius. Υπερθετικός: infirmissimus, -a, -um)

Γ/κλιτα Επίθετα:

senex, senis = (Συγκριτικός: senior, -ior, -ius. Υπερθετικός: Δεν έχει)

- **ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ**

celeriter (Συγκριτικός: celerius, Υπερθετικός: celerrime)

- **ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΙ ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΙ**

voluntas < volo ≈ βούλομαι (βούληση, βουλευτικός)

solus: solum·πρβλ. σόλο

nolo < ne + volo· πρβλ. malo < magis + volo ≈ βούλομαι (βούληση, βουλευτικός)

agmen ≈ άγημα < ago: άγω (διάγω, εισάγω, αγέλη, αγώνας, αγωγός, αγωγή, άξονας, άμαξα, άξιος, αρχηγός, ξεναγός, στρατηγός)

circumsedeo (circum + sedeo)·sedes: έδρα , έζομαι· (καθέδρα, καθεδρικός)

conservo: πρβλ. κονσέρβα

armatus: πρβλ. άρματα > αρματολός

celeriter: πρβλ. κέλητας (= γρήγορο άλογο)

miles: πρβλ. μιλιταρισμός

LECTIO XLI : ΜΙΛΑ ΓΙΑ ΝΑ ΣΕ ΚΑΤΑΛΑΒΑΙΝΟΥΝ, ΟΧΙ ΓΙΑ ΝΑ ΜΙΛΑΣ

• ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ο Κούριος και ο Φαβρίκιος, αρχαιότατοι άνδρες, και οι παλαιότεροί τους Οράτιοι συνομιλούσαν με τους συγχρόνους τους καθαρά και με διαύγεια· δεν χρησιμοποιούσαν τη γλώσσα των Σικανών ή των Πελασγών, που λέγεται πως πρώτοι κατοίκησαν την Ιταλία, αλλά (τη γλώσσα) της εποχής τους. Εσύ όμως χρησιμοποιείς λόγο απαρχαιωμένο πια (ή: που έχει πέσει σε αχρηστία πια) εδώ και πολλά χρόνια, σαν να μιλούσες τώρα με τη μάνα του Ευάνδρου, επειδή δεν θέλεις να ξέρει και να καταλαβαίνει κανείς τι λες. Γιατί, ανόητε άνθρωπε, δεν σωπαίνεις, για να πετύχεις αυτό που θέλεις; Αλλά λες πως σου αρέσει η αρχαιότητα, γιατί είναι τιμημένη και καλή και σεμνή. Έτσι λοιπόν να ζεις, όπως οι αρχαίοι άνδρες, αλλά να μιλάς έτσι, όπως οι άνδρες της εποχής μας· και να' χεις πάντα στη μνήμη και στην καρδιά σου αυτό που γράφτηκε από τον Γάιο Καίσαρα: «Σαν τον σκόπελο, έτσι να αποφεύγεις τη λέξη την ασυνήθιστη και την πρωτάκουστη».

• ΑΡΧΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΡΗΜΑΤΩΝ

taceo, tacui, tacitum, tacēre, 2
placeo, placui, placitum, placēre, 2
habeo, habui, habitum, habēre, 2
loquor, locutus sum, loqui, 3 (αποθετικό)
colo, colui, cultum, colēre, 3
dico, dixi, dictum, dicēre, 3 β' ενικό προστακτικής ενεστώτα: dic
utor, usus sum, uti, 3 (αποθετικό)
obsolesco, obsolevi, obsoletum, obsolescēre, 3
intellego/intelligo, intellexi, intellectum, intellegēre, 3
consequor, consecutus sum, consequi, 3 (αποθετικό)
vivo, vixi, victum, vivēre, 3
scribo, scripsi, scriptum, scribēre, 3
fugio, fugi, fugitum, fugēre 3*
scio, sci(v)i, scitum, scire, 4 προστακτική ενεστώτα: —, scito, —, —, scitote, —
volo, volui, —, velle

• ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

Α' κλίση	Β' κλίση	Γ' κλίση
Italia -ae	Curius -ii/-i	aetas -atis θ γ.πλ.-um/-ium
memoria -ae	Fabrizius -ii/-i	mater -tris θ γ.πλ.-um
	Horatius -ii/-i	sermo -onis α
	Sicani -orum	homo -inis α
	Pelasgi -orum	antiquitas -atis θ
	vir, viri	Caesar -aris
	verbum -i	pectus -oris ο
	Evander -dri	
	annus -i	
	Gaius -ii/-i	
	scopulus -i	

Β/κλιτα Επίθετα:

antiquus, -a, -um: → Παραθετικά : Σ.Β. antiquior, -ior, -ius, Υ.Β. antiquissimus, -a, -um
primus, -a, -um → Θ.Β. (prae), Σ.Β. prior, -ior, -ius, Υ.Β. primus, -a, -um
multus, -a, -um → Παραθετικά: Σ.Β. plus (ο συγκριτικός βαθμός στον ενικό απαντά μόνο στο ουδέτερο), Υ.Β. plurimus, -a, -um. Στον πληθυντικό οι τρεις βαθμοί σχηματίζονται ως εξής : Θ.Β. multi, -ae, -a, Σ.Β. plures, -es, -(i)a, Υ.Β. plurimi, -ae, -a
obsoletus, -a, -um → Παραθετικά : Σ.Β. obsoletior, -ior, -ius, Υ.Β. —
ineptus, -a, -um → Παραθετικά : Σ.Β. ineptior, -ior, -ius, Υ.Β. ineptissimus, -a, -um
honestus, -a, -um → Παραθετικά : Σ.Β. honestior, -ior, -ius, Υ.Β. honestissimus, -a, -um
bonus, -a, -um → Παραθετικά : Σ.Β. melior, -ior, -ius, Υ.Β. optimus, -a, -um
modestus, -a, -um → Παραθετικά : Σ.Β. modestior, -ior, -ius, Υ.Β. modestissimus, -a, -um
inauditus, -a, -um → Παραθετικά : Σ.Β. inauditor, -ior, -ius, Υ.Β. —

Γ/κλιτα Επίθετα:

insolens, -ns, -ns (γεν. insolentis) → Παραθετικά : Σ.Β. insolentior, -ior, -ius, Υ.Β. insolentissimus, -a, -um

• ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ

plane → Παραθετικά: Σ.Β. planius, Υ.Β. planissime

dilucide → Παραθετικά: Σ.Β. dilucidus, Υ.Β. dilucidissime

• ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΙ ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΙ

antiquitas ·antiquus, -a, -um: πρβλ. αντίκα, αντικέρ

dilucide < dilucidus, -a, -um < di + lumen, lux: προέλευση από το πρωτοινδ. lewk- (λευκός, λαμπερός)
πρβλ. λυκαυγές, λύχνος, λούστρο λευκός, λυκόφως (όσα προέρχονται από τη *λύκη = πρωινό φως, χαραυγή)

intelleger (επίρρ.) < intellegens < intellego (inter + lego = καταλαβαίνω, κατανοώ): πρβλ. ιντελιγκέντσια (επιλέγω, συλλογή, λογισμός)

modeste < modestus < modus = μέτρο: πρβλ. μόδα, μοντέλο, μοντελισμός

plane < planus, -a, -um = ομαλός, καθарός, σαφής: πρβλ. πλάνη (= ξυλουργικό εργαλείο), πλανίζω, πλάνισμα

primus ≈ πρώτος: πρβλ. πριμοδότηση, πρεμιέρα, πρίγκιπας, πρίμος (αέρας)

mater ≈ μήτηρ: μητέρα, μητρικός, μήτρα, μητριαρχία

homo: πρβλ. ουμανισμός, ουμανιστής

volo ≈ βούλομαι > voluntas = βούληση: πρβλ. βολонταρισμός (= βουλευσιарχία)

pectus: πρβλ. πέτο

inauditus (in + auditus)

bonus > μπόνους: πρβλ. μπουνάτσα, μπο(υ)ναμάς

verbum: έρω < Φερέω· ρήμα, ρήτορας, απόρρητος· πρβλ. βερμπαλισμός (η χρήση εντυπωσιακών εκφραστικών σχημάτων), βερμπαλιστής

colo: πρβλ. κουλτούρα

placeo: πρβλ. πλασέμπο (εικονικό φάρμακο που παράγει στον ασθενή την αυθυποβολή της βελτίωσης της κατάστασής του)

LECTIO XLII : Ο ΚΙΚΕΡΩΝΑΣ ΚΑΙ Η ΣΥΝΩΜΟΣΙΑ ΤΟΥ ΚΑΤΙΛΙΝΑ

• ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Υπάρχουν μερικοί σε αυτήν την τάξη (των Συγκλητικών), που (ώστε) είτε αυτά, τα οποία πλησιάζουν απειλητικά, δεν (τα) βλέπουν, είτε αυτά, τα οποία βλέπουν, προσποιούνται (ότι δεν τα βλέπουν). Αυτοί εξέθρεψαν την ελπίδα του Κατιλίνα με επιεικείς αποφάσεις και ενίσχυσαν τη συνωμοσία, που (τη στιγμή που/ ενώ, τη στιγμή που) γεννιόταν, με το να μην πιστεύουν (στην ύπαρξή της). Υπό την επιρροή αυτών ενεργώντας πολλοί, όχι μόνο φαύλοι αλλά και άπειροι, αν τον είχα τιμωρήσει, θα έλεγαν ότι αυτό έγινε σκληρά και τυραννικά. Τώρα καταλαβαίνω ότι αν αυτός φθάσει στο στρατόπεδο του Μάνλιου, όπου κατευθύνεται, κανείς δεν θα είναι τόσο ανόητος, που (ώστε) να μην βλέπει ότι έγινε η συνωμοσία, κανείς (δεν θα είναι) τόσο αχρείος, που (ώστε) να μην το ομολογήσει.

• ΑΡΧΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΡΗΜΑΤΩΝ

confirmo, confirmavi, confirmatum, confirmāre, 1
dissimulo, dissimulavi, dissimulatum, dissimulāre, 1
ateor, fassus sum, fassum, fatēri, 2 (αποθετικό)
immineo, -, -, imminēre, 2 (ελλειπτικό, δεν έχει παρακείμενο και σουπίνιο)
video, vidi, visum, vidēre, 2
alo, alui, altum (& alitum), alēre, 3 (μετοχή μέλλοντα : aliturus, -a, -um & alturus, -a, -um)
nascor, natus sum, natum, nasci, 3 (αποθετικό, μετοχή μέλλοντα : nasciturus, -a, -um)
credo, credidi, creditum, credēre, 3
animadverto, animadverti, animadversum, animadvertēre, 3
sequor, secutus sum, secutum, sequi, 3 (αποθετικό)
dico, dixi, dictum, dicēre, 3 (β' ενικό προστακτικής ενεργητικού ενεστώτα = dic)
intellego, intellexi, intellectum, intellegēre, 3
intendo, intendi, intentum (& intensum), intendēre, 3
pervenio, perveni, perventum, pervenīre, 4
fio, factus sum, fieri

• ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

Α' κλίση	Β' κλίση	Γ' κλίση	Ε' κλίση
Catilina-ae	castra-orum	ordo-inis α	spes-ei
sententia-ae		coniuratio-onis θ	
		auctoritas-atis θ	

Β/κλιτα Επίθετα:

multus, -a, -um (Συγκριτικός: στον ενικό απαντά μόνο η ονομαστική και αιτιατική του συγκριτικού του ουδετέρου = plus, καθώς και η γενική pluris, υπερθετικός: plurimus, -a, -um. Στον πληθυντικό: Συγκρ.: plures, plures, plur(i)a Υπερθ.: plurimi, -ae, -a).
improbis, -a, -um (Συγκριτικός: improbius, -ior, -ius, υπερθετικός: improbius, -a, -um).
improbus, -a, -um (Συγκριτικός: improbius, -ior, -ius, υπερθετικός: improbius, -a, -um).
stultus, -a, -um (Συγκριτικός: stultior, -ior, -ius, υπερθετικός: stultissimus, -a, -um).
Manlianus, -a, -um

Γ/κλιτα Επίθετα:

mollis, -is, -e (Συγκριτικός βαθμός: mollior, -ior, -ius, υπερθετικός: mollissimus, -a, -um)

- **ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ**

crudeliter τροπικό (Παράγεται από το τριτόκλιτο επίθετο crudelis, -is, -e = σκληρός. (Συγκριτικός: crudelius, υπερθετικός: crudelissime).

- **ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΙ ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΙ**

dissimulo (dis+simulo) · simul, simulatio, similis ≈ όμοιος, simulo, simulacrum ≈ ομοίωμα

video: ίδεῖν < Φιδεῖν, ιδέα· πρβλ. βίντεο, βιντεοκάμερα (είδος, είδωλο, ιδεολογία)

alo (= τρέφω, εκτρέφω) < άλ-δαίνω: πρβλ. sub-oles, ad-olescens

augeo ≈ αύξάνω (αυξητικός, αυχομείωση, επαύξηση)

auctoritas < augeo ≈ αύξάνω (αυξητικός, αυχομείωση, επαύξηση)

crudeliter < crudelis (= σκληρός)· πρβλ. cruentus < cruor = αίμα: πρβλ. κρέας, κρεάτινος, πάγκρεας

regie < regius < rex, regina > ρήγας, ρήγισσα

fateor: φημί, φάσκω, φατός (ἄφατος), φάτις (φήμη, κατάφαση, αντίφαση, αφασία, φωνή)

castra & castrum > κάστρο

intelligo: πρβλ. ιντελιγκέντσια (η ιδιαίτερη ομάδα των διανοουμένων)

LECTIO XLIII : Η ΟΡΓΗ ΤΗΣ ΜΑΝΑΣ

• ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Μήπως έχω έλθει σε εχθρό και είμαι αιχμάλωτη στο στρατόπεδό σου; Σε τέτοιο σημείο με έσυρε (κατάντησε) η μακροζωία (μακρόχρονη ζωή μου) και τα δύστυχα γηρατειά (μου) ώστε να σε δω πρώτα εξόριστο (κι) έπειτα εχθρό; Πώς μπόρεσες να λεηλατήσεις αυτή τη χώρα η οποία σε γέννησε και σε ανέθρεψε; Δεν σου πέρασε η οργή όταν περνούσες τα σύνορα της πατρίδας; Παρ' όλο που είχες έλθει με εχθρική και απειλητική διάθεση, γιατί, όταν είδες τη Ρώμη, δεν σου ήρθε στο μυαλό: «Μέσα σ' εκείνα τα τείχη βρίσκονται το σπίτι και οι εφέστιοι θεοί μου, η μητέρα, η σύζυγος και τα παιδιά (μου)»; Αν λοιπόν εγώ δεν (σε) είχα γεννήσει, η Ρώμη δεν θα πολιορκείτο· αν δεν είχα γιο, θα πέθαινα ελεύθερη σε ελεύθερη πατρίδα. Εγώ τίποτε πια δεν μπορώ να πάθω, ούτε πρόκειται να είμαι για πολύ καιρό τόσο δυστυχισμένη: όμως αντίθετα αυτούς, αν συνεχίσεις, τους περιμένει ή πρόωρος θάνατος ή μακρόχρονη σκλαβιά.

• ΑΡΧΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΡΗΜΑΤΩΝ

populor, populatus sum, populatum, populāri, 1 (αποθετικό)
oppugno, oppugnavi, oppugnatum, oppugnāre, 1
video, vidi, visum, vidēre, 2
habeo, habui, habitum, habēre, 2
maneo, mansi, mansum, manēre, 2
traho, traxi, tractum, trahēre, 3
gigno, genui, genitum, gignēre, 3
alo, alui, altum/alitum, alēre, 3
ingredior, ingressus sum, ingressum, ingrēdi, 3 (αποθετικό)
cado, cecidi, casum, cadēre, 3
succurrit, succurrit, succursum, succurrēre, 3 (απρόσωπο εδώ)
pario, peperi, partum, parēre, 3 (μετοχή μέλλοντα pariturus-a-um)
mori, mortuus sum, mortuum, mori, 3* (αποθετικό, μετοχή μέλλοντα moriturus-a-um)
patior, passus sum, passum, pati, 3 (αποθετικό)
pergo, perrexī, perrectum, pergēre, 3
venio, veni, ventum, venire, 4
pervenio, perveni, perventum, pervenīre, 4
possum, potui, -, posse

• ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

Α' κλίση	Β' κλίση	Γ' κλίση	Δ' κλίση
vita-ae	animus-i	hostis-is α	conspectus-us
senecta-ae	liberi-orum	finis-is α	domus-us θ
ira-ae	filius-ii/ fili κλητ. εν.	mors-mortis θ	
terra-ae	castrum -i	moenia-ium ο	
patria-ae		penates-ium α	
Roma -ae		coniu(n)x-u(n)gis α+θ	
		servitus-utis θ	
		exsul-ulis α	
		mater-tris θ	

Β/κλιτα Επίθετα:

captivus, -a, -um

longus, -a, -um (Συγκριτικός: longior, longior, longius, Υπερθετικός: longissimus, -a, -um)

infestus, -a, -um (Συγκριτικός: infestior, infestior, infestius, Υπερθετικός: infestissimus, -a, -um)

liber, -a, -um (Συγκριτικός: liberior, liberior, liberius, Υπερθετικός: liberrimus, -a, -um)

miser, -a, -um (Συγκριτικός: miserior, miserior, miserius, Υπερθετικός: miserrimus, -a, -um)

immaturus, -a, -um

Γ/κλιτα Επίθετα:

infelix, -x, -x (Συγκριτικός: infelicior, infelicior, infelicius, Υπερθετικός: infelicissimus, -a, -um)

minax, -x, -x (Συγκριτικός: minacior, minacior, minacius, Υπερθετικός: minacissimus, -a, -um)

• ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ

primum: χρονικό (Θετικός: (prae), Συγκριτικός: prius, Υπερθετικός: primum / primo)

diu: χρονικό (Συγκριτικός: diutius, Υπερθετικός: diutissime)

• ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΙ ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΙ

castra & castrum > κάστρο: πρβλ. καστροπολιτεία

senecta < senex · senatus: κυρ. («συνέλευση γερόντων»)

finis > finalis: πρβλ. φινάλε, φινάλιστ

traho: πρβλ. τρακτέρ

cado: πρβλ. κάζο, καζούρα

coniunx ≈ σύζυγος (cum + jugum, συν + ζυγός): πρβλ. ζυγός

domus: δέμω, (πολεοδόμος, δομή, δώμα, δομικός, υπνοδωμάτιο, νεόδημος, δέμας)

patientia (υπομονή) < patior (πάσχω): πάθος, πάσχω, πένθιμος, νηπενθές, ηδυπάθεια· πρβλ. πασιέντσα

gigno (= γεννώ) < genus: γίγνομαι, γεγονός (γενέθλιος, γέννηση, γενναίος, γνήσιος, νεογνό, γόνιμος)

servitus < servus (servo: όρώ < Forō· όραση, αδιόρατος): πρβλ. σερβιτόρος, σερβίρω, σερβίς, σέρβις, σερβίτσιο

maneo· remaneo = μένω, παραμένω: πρβλ. μένω, επιμένω, μόνος, μονήρης, μονοκράτωρ

miser: πρβλ. μιζέρια, μίζερος

succurrit (sub + curro): πρβλ. κούρσα, κούριερ

futurus (μετοχή μέλλοντα του sum): πρβλ. φουτουριστικός, φουτουρισμός

vita: πρβλ. βιταμίνη

LECTIO XLIV : Η ΖΩΗ ΤΩΝ ΤΥΡΑΝΝΩΝ

• ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Αυτή είναι η ζωή των τυράννων, στην οποία δεν μπορεί να υπάρξει καμία εμπιστοσύνη, καμία αγάπη, καμία πίστη σε σταθερή φιλία: για τους τυράννους όλα πάντοτε είναι ύποπτα και παραγμένα· σ' αυτούς δεν υπάρχει καμία θέση για φιλία. Γιατί δεν ξέρω ποιος μπορεί να αγαπά αυτόν τον οποίον φοβάται ή αυτόν που νομίζει πως τον φοβάται. (Στους τυράννους) δείχνουν εντούτοις (οι γύρω τους) υποκριτικό σεβασμό, τουλάχιστον για κάποιο χρονικό διάστημα. Αν όμως τυχαία, όπως συμβαίνει συνήθως, χάσουν την εξουσία, τότε γίνεται αντιληπτό (ή: τότε καταλαβαίνουν) πόσο στερημένοι από φίλους υπήρξαν (ή: πόσο τους έλειψαν οι φίλοι). Αυτό είναι που λένε ότι είπε ο Ταρκύνιος, όταν ήταν εξόριστος: «Τότε (μόνον) κατάλαβα ποιους είχα πιστούς φίλους, ποιους άπιστους, όταν δεν μπορούσα πια να ανταποδώσω τη χάρη ούτε σε εκείνους ούτε σε αυτούς».

• ΑΡΧΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΡΗΜΑΤΩΝ

puto, putavi, putatum, putāre, 1
ex(s)ulo, ex(s)ulavi, ex(s)ulatum, ex(s)ulāre, 1
habeo, habui, habitum, habēre, 2
suspicio, suspexi, suspectum, suspicēre, 3*
diligō, dilexi, dilectum, diligēre, 3
metuo, metui, metutum, metuēre, 3
colo, colui, cultum, colēre, 3
cado, cecidi, casum, cadēre, 3
intellego (intelligo), intellexi, intellectum, intellegēre, 3
dico, dixi, dictum, dicēre, 3 β' ενικό προστακτικής ενεστώτα: dic
nescio, nesci(v)i, nescitum, nescire, 4 Προστακτική ενεστώτα: -, nescito, -, -, nescitote, -
possum, potui, -, posse
fio, factus sum, fieri → παθητικό του facio
fero, tuli, latum, ferre β' ενικό προστακτικής ενεργητικού ενεστώτα: fer
refero, ret(t)uli, relatum, referre β' ενικό προστακτικής ενεργητικού ενεστώτα: refer

• ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

Α' κλίση	Β' κλίση	Γ' κλίση	Ε' κλίση
fiducia-ae	tyrannus-i	caritas-atis θ	fides-ei θ
benevolentia-ae	locus-i/loca-orum	simulatio-onis θ	
amicitia-ae	amicus-i	tempus-oris ο	
gratia-ae	Tarquinius-ii(i)/ κλ.εν. Tarquini		
vita-ae			

Β/κλιτα Επίθετα:

suspectus, -a, -um → επιθετική μετοχή
sollicitus, -a, -um → Παραθετικά: Σ.Β. sollicitior, -ior, -ius, Υ.Β. sollicitissimus, -a, -um
fidus, -a, -um → Παραθετικά: Σ.Β. fidior, -ior, -ius, Υ.Β. fidissimus, -a, -um
infidus, -a, -um

Γ/κλιτα Επίθετα:

stabilis, -is, -e → Παραθετικά: Σ.Β. stabilior, -ior, -ius, Υ.Β. stabilissimus, -a, -um

omnis, -is, -e

inops, inops, inops (γενική εν.: inopis, γεν. πληθ.: inopum) → Παραθετικά: Σ.Β. egentior, -ior, -ius, Υ.Β. egentissimus, -a, -um

• ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΙ ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΙ

castra & castrum > κάστρο: πρβλ. καστροπολιτεία

senecta < senex · senatus: κυρ. («συνέλευση γερόντων»)

finis > finalis: πρβλ. φινάλε, φιναλίστ

traho: πρβλ. τρακτέρ

cado: πρβλ. κάζο, καζούρα

coniunx ≈ σύζυγος (cum + iugum, συν + ζυγός): πρβλ. ζυγός

domus: δέμω, (πολεοδόμος, δομή, δώμα, δομικός, υπνοδωμάτιο, νεόδητος, δέμας)

patientia (υπομονή) < ratior (πάσχω): πάθος, πάσχω, πένθιμος, νηπενθές, ηδυπάθεια· πρβλ. πασιέντσα

gigno (= γεννώ) < genus: γίγνομαι, γεγονός (γενέθλιος, γέννηση, γενναίος, γνήσιος, νεογνό, γόνιμος)

servitus < servus (servo: όρώ < Forō· όραση, αδιόρατος): πρβλ. σερβιτόρος, σερβίρω, σερβίς, σέρβις, σερβίτσιο

maneo· remaneo = μένω, παραμένω: πρβλ. μένω, επιμένω, μόνος, μονήρης, μονοκράτωρ

miser: πρβλ. μιζέρια, μίζερος

succurrit (sub + curro): πρβλ. κούρσα, κούριερ

futurus (μετοχή μέλλοντα του sum): πρβλ. φουτουριστικός, φουτουρισμός

vita: πρβλ. βιταμίνη

LECTIO XLV : ΜΙΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΝΑΠΤΕΡΩΝΕΙ ΤΟ ΗΘΙΚΟ ΤΩΝ ΠΟΛΙΟΡΚΗΜΕΝΩΝ

• ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ο Καίσαρας πληροφορείται από τους αιχμαλώτους τι συμβαίνει στο στρατόπεδο του Κικέρωνα και σε πόσο μεγάλο κίνδυνο βρίσκονται τα πράγματα (ή: και πόσο κρίσιμη είναι η κατάσταση). Τότε πείθει κάποιον από τους Γαλάτες ιππείς να μεταφέρει μια επιστολή στον Κικέρωνα. Φροντίζει και προνοεί να μην μαθευτούν τα σχέδιά μας από τους εχθρούς, αν αρπάξουν την επιστολή (ή: αν αρπαγεί ή επιστολή) πριν φθάσει στον προορισμό της. Για τον λόγο αυτό στέλνει επιστολή γραμμένη στα ελληνικά. Συμβουλεύει τον απεσταλμένο, αν δεν μπορέσει να πλησιάσει, να δέσει την επιστολή στον ιμάντα του ακοντίου και να το ρίξει μέσα στο στρατόπεδο. Στην επιστολή γράφει πως θα έλθει γρήγορα με τις λεγεώνες (του). Ο Γαλάτης, επειδή φοβήθηκε τον κίνδυνο, αποφάσισε να ρίξει το ακόντιο. Αυτό, τυχαία (ή: κατά σύμπτωση), καρφώθηκε σ' έναν πύργο και τρεις μέρες αργότερα γίνεται αντιληπτό από κάποιον στρατιώτη και μεταφέρεται στον Κικέρωνα. Εκείνος διαβάζει μέχρι τέλους την επιστολή και προτρέπει τους στρατιώτες να ελπίζουν στη σωτηρία (τους).

• ΑΡΧΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΡΗΜΑΤΩΝ

curo, curavi, curatum, curāre, 1

adligo, adligavi, adligatum, adligāre, 1

adhortor, adhortatus sum, adhortatum, adhortāri, 1 (αποθετικό)

spero, speravi, speratum, sperāre, 1

persuadeo, persuasi, persuasum, persuadēre, 2

provideo, providi, provisum, providēre, 2

moneo, monui, monitum, monēre, 2

vereor, veritus sum, veritum, verēri, 2 (αποθετικό)

cognosco, cognovi, cognitum, cognoscēre, 3

gero, gessi, gestum, gerēre, 3

intercipio, intercepi, interceptum, interceptēre 3*

conscribo, conscripsi, conscriptum, conscribēre, 3

mitto, misi, missum, mittēre, 3

abicio, abieci, abiectum, abicēre, 3*

scribo, scripsi, scriptum, scribēre, 3

constituo, constitui, constitutum, constituēre, 3

adhaeresco, adhaesi, adhaesum, adhaerescēre, 3

conspicio, conspexi, conspectum, conspicēre 3 *

perlēgo, perlēgi, perlectum, perlegēre, 3

defero, detuli, delatum, deferre β' ενικό προστακτικής ενεργητικού ενεστώτα →: **defer**

adeo, adii, aditum, adīre **μετοχή** →: **adiens (γενική: adeuntis)**

possum, potui, —, posse

adsum, adfui/affui, —, adesse

• **ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ**

Α' κλίση	Β' κλίση	Γ' κλίση	Δ' κλίση
epistula-ae	periculum-i	Caesar-aris	casus-us
litterae-arum	legatus-i	Cicero-onis	
tragula-ae	amentum-i	eques-itis α	
	Gallus-i	legio-onis θ	Ε' κλίση
	consilium-ii/-i	turris-is θ αιτ.εν-im/αφ.εν.-i	dies-ei α
	castra -orum	miles-itis α	res, rei θ
		salus-utis θ	
		hostis-is α	

Β/κλιτα Επίθετα:

captivus, -a, -um

Graecus, -a, -um

Gallus, -a, -um

tertius, -a, -um → δεν σχηματίζει κλητική ούτε παραθετικά (τακτικό αριθμητικό)

• **ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ**

celeriter (Συγκριτικός: celerius, Υπερθετικός: celerrime)

• **ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΙ ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΙ**

persuadeo (per + suadeo): κυρ. «παρουσιάζω κάτι ως ευχάριστο» · πρβλ. suavis ≈ ήδύς, ηδονή, ηδύποτο, дуόσμος

provideo (pro + video) · providentia > prudentia (video: ιδεῖν < Φιδεῖν ιδέα· πρβλ. βίντεο, βιντεοκάμερα) (είδος, είδωλο, ιδεολογία)

tragula < traho: πρβλ. τρακτέρ

celeriter < celer (= γρήγορος): πρβλ. κέλητας (= γρήγορο άλογο)

vereor: κυρ. «βλέπω με φόβο»· πρβλ. όράω < Φοράω: σερβιτόρος, σερβίς, σέρβις, σερβίσιο (όραση, αδιόρατος)

turris ≈ τύρρις, τύρσις, Τυρρηνός (= Ετρούσκος)

castra & castrum > κάστρο

casus: πρβλ. κάζο

miles: πρβλ. μιλιταρισμός

curo: πρβλ. κούρα, κουράρω

mitto (σουπίνιο missum): πρβλ. κομισάριος, μισιονάριος (ιερατόστολος καθολικής εκκλησίας)

res: πρβλ. ρεαλισμός

ΛΕΚΤΙΟ XLVI : ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΜΦΕΡΟΝ ΜΠΑΙΝΕΙ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΟ ΑΤΟΜΙΚΟ

• ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Οι φιλόσοφοι πιστεύουν ότι ο κόσμος κυβερνιέται από τη βούληση των θεών· νομίζουν ότι αυτός είναι κάτι σαν πόλη και πολιτεία κοινή για τους ανθρώπους και τους θεούς και ότι ο καθένας ξεχωριστά από εμάς είναι μέρος αυτού του κόσμου· από αυτό (το δεδομένο) συνεπάγεται από τη φύση το εξής, ώστε να βάζουμε δηλαδή το γενικό καλό πάνω από το ατομικό μας. Γιατί όπως οι νόμοι βάζουν τη γενική ευημερία πάνω από την ατομική, έτσι ο καλός και σοφός και υπάκουος στους νόμους άνθρωπος φροντίζει περισσότερο για την ευημερία όλων παρά (για την ευημερία) ενός οποιουδήποτε ατόμου ή τη δική του. Και δεν πρέπει να επικρίνεται περισσότερο ο προδότης της πατρίδας απ' ό,τι ο προδότης του κοινού συμφέροντος ή ο λιποτάκτης από τη γενική ευημερία για χάρη της ατομικής του ωφέλειας και ευημερίας. Από αυτό συμβαίνει, ώστε να πρέπει να επαινούμε αυτόν που πέφτει για την πατρίδα, επειδή αρμόζει να είναι πιο αγαπητή σε μας η πατρίδα παρά εμείς οι ίδιοι.

• ΑΡΧΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΡΗΜΑΤΩΝ

laudo, -avi, -atum, -āre, 1
vitupero, -avi, -atum, -āre, 1
puto, -avi, -atum, -āre, 1
censeo, censui, censum (& censitum μεταγενέστερος τύπος), censēre, 2
pareo, parui, paritum, parēre, 2
decet, decuit, -, decēre, 2 (απρόσωπο)
rego, rexi, rectum, regēre, 3
consequor, consecutus sum, consēqui, 3 (αποθετικό)
antepono, anteposui, antepositum, anteponēre, 3
consulo, consului, consultum, consulēre, 3
sapio, sapi(v)i, -, sapēre, 3*
cado, cecidi, casum, cadēre, 3
fio, factus sum, fieri (Το ρήμα είναι το παθητικό του facio)

• ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

Α' κλίση	Β' κλίση	Γ' κλίση	Ε' κλίση
natura -ae	philosophus -i	numen -inis o	res, rei θ
patria -ae	mundus -i	urbs, urbis θ	
res publica, rei publicae	deus -i	civitas -atis θ γ.πλ civitatum & -ium	
	vir, viri	homo -inis α	
		pars, partis θ	
		utilitas -atis θ γ.πλ utilitatum & -ium	
		lex, legis θ	
		salus -utis θ	
		proditor -oris α	
		desertor -oris α	

Β/κλιτα Επίθετα:

singuli, -ae, -a (διανεμητικό αριθμητικό επίθετο που απαντά στον πληθυντικό αριθμό. Οι τύποι του επιθέτου στον ενικό αριθμό σπανίζουν και δεν χρησιμοποιούνταν κατά την κλασική εποχή της λατινικής γλώσσας).

bonus, -a, -um (Το επίθετο σχηματίζει ανώμαλα παραθετικά: melior, melior, melius, υπερθετικός: optimus, optima, optimum).

unus, -a, -um (απόλυτο αριθμητικό)

publicus, -a, -um

carus, -a, -um (συγκριτικός: carior, -ior, -ius, υπερθετικός: carissimus, -a, -um).

Γ/κλιτα Επίθετα:

communis, -is, -e (συγκριτικός: communior, -ior, -ius, υπερθετικός: communissimus, -a, -um).

omnis, -is, -e

sapiens -ntis (συγκριτικός: sapientior, -ior, -ius, υπερθετικός: sapientissimus, -a, -um).

parens -ntis (πρόκειται για επιθετικοποιημένη μετοχή ενεστώτα parens -ntis (= υπάκουος, ευπειθής) του ρήματος της β' συζυγίας pareo, -ui, -itum, -ēre = συμμορφώνομαι).

• ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ

plus (θετικός: multum, συγκριτικός: plus, υπερθετικός: plurimum)

magis (θετικός: magno opere ή magno opere, συγκριτικός: magis, υπερθετικός: maxime)

• ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΙ ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΙ

philosophus· philosophia ≤ φιλόσοφος·φιλοσοφία

censeo > censor (= τιμητής, αξίωμα στη Ρώμη): πρβλ. κήνσορας

rego > rex, regina > ρήγας, ρήγισσα

numen: κυρ. «νεύμα»· πρβλ. νεύ-ω, νεύ-μα

proditor ≈ προδότης < prodo ≈ προδίδω (δόση παραδίδω, επιδίδομαι, δώρο, δωρεά, δωροθέτης, παράδοση, προδοσία, μισθοδοσία, αιμοδοτής)

communis: πρβλ. κομμουνισμός

natura: πρβλ. νατουραλισμός (αισθητικό κίνημα)

res publica: πρβλ. ρεπουμπλικάνοι (πολιτικό κόμμα των ΗΠΑ)

pars: πρβλ. η πάρτη (ο εαυτός μου, τα προσωπικά μου συμφέροντα), το πάρτι, η παρτίδα

cado: πρβλ. κάζο

decet: πρβλ. ντεκόρ

homo: πρβλ. ουμανισμός

bonus > μπόνους· πρβλ. η μπουνάτσα, μπο(υ)ναμάς

LECTIO XLVII : Ο ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ ΚΑΙ Η ΦΙΛΑΡΕΣΚΕΙΑ ΤΗΣ ΚΟΡΗΣ ΤΟΥ ΙΟΥΛΙΑΣ

• ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Η Ιουλία, η κόρη του Αυγούστου, είχε αρχίσει να εμφανίζει πρόωρα άσπρες τρίχες, τις οποίες συνήθιζε να αφαιρεί κρυφά. Όταν άκουσε ο Αύγουστος αυτό το πράγμα, θέλησε να αποτρέψει την κόρη του από το να κάνει αυτό. Με αυτό το σχέδιο κάποτε εμφανίστηκε ξαφνικά και έπιασε επ' αυτοφώρω τις κομμώτριες. Αν και ανακάλυψε άσπρες τρίχες πάνω στο φόρεμά τους, όμως ο Αύγουστος προσποιήθηκε πως δεν τις είδε και με άλλες κουβέντες παρέτεινε τον χρόνο, μέχρι που έφερε τη συζήτηση στην ηλικία. Τότε ρώτησε την κόρη του, αν μετά από κάποια χρόνια θα προτιμούσε να είναι ασπρομάλλα ή φαλακρή. Όταν εκείνη απάντησε «εγώ, πατέρα, προτιμώ να είμαι ασπρομάλλα», ο πατέρας προέβαλε σ' αυτήν το εξής ψεύτικο επιχείρημα: «Δεν αμφιβάλλω ότι δεν θέλεις να είσαι φαλακρή. Γιατί, λοιπόν, δεν φοβάσαι μήπως αυτές εδώ σε κάνουν φαλακρή;»

• ΑΡΧΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΡΗΜΑΤΩΝ

dissimulo, dissimulavi, dissimulatum, dissimulāre, 1
interrogo, interrogavi, interrogatum, interrogāre, 1
dubito, dubitavi, dubitatum, dubitāre, 1
habeo, habui, habitum, habēre, 2
soleo, solitus sum, solēre, 2 (ημιαποθετικό)
deterreo, deterui, deterritum, deterrēre, 2
video, vidi, visum, vidēre, 2
respondeo, respondi, responsum, respondēre, 2
timeo, timui, -, timēre, 2
coepi, coepisse (ελλειπτικό), 3
lego, legi, lectum, legēre, 3
facio, feci, factum, facēre, 3* (β' ενικό προστακτικής ενεστώτα: fac)
opprimo, oppressi, oppressum, opprimēre, 3
deprehendo, deprehendi, deprehensum, deprehendēre, 3
extraho, extraxi, extractum, extrahēre, 3
induco, induxi, inductum, inducēre, 3
obicio, obieci, obiectum, obicēre, 3*
audio, audivi, auditum, audīre, 4
intervenio, interveni, interventum, intervenīre, 4
volo, volui, -, velle
sum, fui, -, esse
malo, malui, -, malle
nolo, nolui, -, nolle

• ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

Α' κλίση	Β' κλίση	Γ' κλίση	Ε' κλίση
Iulia –ae	Augustus –i	ornatrix –triciς θ	res, rei θ
filia –ae	cani –orum	vestis –is θ	
	consilium –ii (i)	sermo –onις α	
	annus –i	mentio –onις θ	
	mendacium –ii (i)	aetas –atις θ	
		pater –trις α	
		tempus –orις ο	

Β/κλιτα Επίθετα:

canus, -a, -um

calvus, -a, -um

• ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ

mature: (Συγκριτικός: maturius, Υπερθετικός: maturrime, maturissime)

secrete : (Συγκριτικός: secretius)

• ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΙ ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΙ

lego: λέγω (επιλέγω, συλλογή, λεξικό, λογισμός)

secrete < secretus μτχ. του ρ. se-cerno $\simeq$ κρίνω (ανακρίνω, απόκριση, έγκριτος, έκκριση, επικριτικός, πρόκριτος, υποκριτής)

deterreo (de + terreo) ·terror $\simeq$ τρόμος: τρέω, τρέμω, τρομερός

super (πρόθεση) $\simeq$ υπέρ > supero

vestis $\simeq$ έσθής· έν-νυ-μι < Φεσ-νυ-μι: πρβλ. βεστιάριο < vestiarius (εσθήτα, αμφίεση, ιμάτιο)

disimulo (dis + simulo)·similis $\simeq$ όμοιος, simul, simulatio, simulacrum $\simeq$ ομοίωμα

tempus: πρβλ. τέμπο

futurus: πρβλ. φουτουριστικός, φουτουρισμός

extraho (ex + traho): πρβλ. τρακτέρ

video: ίδεϊν < Φιδεϊν ιδέα, ιδεατός, ιδεολογία, είδος, είδωλο· πρβλ. βίντεο, βιντεοκάμερα

LECTIO XLVIII : ΤΟ ΕΛΑΦΙ ΤΟΥ ΣΕΡΤΩΡΙΟΥ

• ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ένα άσπρο ελάφι εξαιρετικής ομορφιάς είχε δοθεί στον Σερτώριο από κάποιον Λουζιτανό ως δώρο. Ο Σερτώριος τους έπεισε όλους ότι το ελάφι, κατευθυνόμενο από τη βούληση της Άρτεμης, μιλούσε μαζί του και του υποδείκνυε ποια ήταν χρήσιμα να κάνει. Εάν κάτι το οποίο έπρεπε να διαταχθεί στους στρατιώτες του φαινόταν κάπως σκληρό, διακήρυττε ότι τον είχε συμβουλευσει το ελάφι. Αυτό το ελάφι κάποια ημέρα έφυγε και πίστεψαν ότι είχε πεθάνει. Όταν κάποιος ανήγγειλε στον Σερτώριο ότι το ελάφι βρέθηκε, ο Σερτώριος τον διέταξε να σωπάσει. Επιπλέον τον καθοδήγησε να το αφήσει ελεύθερο ξαφνικά την επόμενη μέρα σ' αυτόν τον τόπο, όπου επρόκειτο να βρίσκεται ο ίδιος με τους φίλους του. Την επόμενη ημέρα, ο Σερτώριος, αφού δέχτηκε τους φίλους στην κρεβατοκάμαρά του, τους είπε ότι είχε δει στον ύπνο του ότι το ελάφι, που είχε πεθάνει, επέστρεψε σ' αυτόν. Όταν το ελάφι, αφού αφέθηκε ελεύθερο από τον δούλο, όρμησε στην κρεβατοκάμαρα του Σερτώριου, γεννήθηκε μεγάλος θαυμασμός.

• ΑΡΧΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΡΗΜΑΤΩΝ

do, dedi, datum, dāre, 1

impero, imperavi, imperatum, imperāre, 1

praedico, praedicavi, praedicatum, praedicāre, 1

nuntio, nuntiavi, nuntiatum, nuntiāre, 1

persuadeo, persuasi, persuasum, persuadēre, 2

doceo, docui, doctum, docēre, 2

video, vidi, visum, vidēre, 2

moneo, monui, monitum, monēre, 2

iubeo, iussi, iussum, iubēre, 2

taceo, tacui, tacitum, tacēre, 2

rego, rexi, rectum, regēre, 3

instinguo, instinxi, instinctum, instinguēre, 3

conloquor, conlocutus sum, conloqui, 3 αποθετικό

facio, feci, factum, facēre, 3* (β' ενικό προστακτικής ενεστώτα: fac)

fugio, fugi, fugitum, fugēre, 3*

credo, credidi, creditum, credēre, 3

praecipio, praecepi, praeceptum, praecipēre, 3*

emitto, emisi, emissum, emittēre, 3

admitto, admisi, admissum, admittēre, 3

dico, dixi, dictum, dicēre, 3 (β' ενικό προστακτικής ενεστώτα: dic)

revertor, reversus sum, reverti, 3 αποθετικό & revertor, reverti, reverti ημιαποθετικό

introrumpo, introrupi, introruptum, introrumpēre, 3

invenio, inveni, inventum, invenīre, 4

orior, ortus sum, orīri, 4 αποθετικό (μετοχή μέλλοντα: oriturus, -a, um)

pereo, perii, peritum, perīre

• **ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ**

Α' κλίση	Β' κλίση	Γ' κλίση	Ε' κλίση
cerva –ae	Sertorius –ii (i)	pulchritudo –inis θ	dies –ei α
Diana –ae	Lusitanus –i	numen –inis ο	
	donum –i	miles –itis α	
	amicus –i	admiratio –onis θ	
	cubiculum –i		
	somnus –i		
	servus –i		
	locus –i / loca -orum		

Β/κλιτα Επίθετα:

albus, –a, –um

eximius, –a, –um

durus, –a, –um (Συγκριτικός: durior, durior, durius, Υπερθετικός: durissimus, -a –um)

posterus, -a, -um (Συγκριτικός: posterior, posterior, posterius, Υπερθετικός: postremus, -a, -um & postumus, -a, -um)

magnus, -a, -um (Συγκριτικός: maior, maior, maius, Υπερθετικός: maximus, -a, -um)

Γ/κλιτα Επίθετα:

omnis, -is, -e

utilis, -is, -e (Συγκριτικός: utilior, utilior, utilius, Υπερθετικός: utilissimus, -a, -um)

• **ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΙ ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΙ**

cerva: κέρας· πρβλ. κέρατο, κερατοειδής (κάρα, καρατομώ, κρανίο, κράνος, κριός, κορυφή)

albus > άλμπουμ: πρβλ. αλμπίνος

pulchritudo < pulcher: πρβλ. Πουλχερία

donum ≈ δώρο < do : δί-δω-μι (δόση παραδίδω, επιδίδομαι, δώρο, δωρεά, δωροθέτης, παράδοση, προδοσία, μισθοδοσία, αιμοδότης)

instinguo: κυρ. κεντρίζω· αρχ. στίζω· πρβλ. ένσικτο (instictus) (στίγμα, στιγμή, δερματοστιξία)

durus: πρβλ. ντούρος

orior: ὄρ-νυμι, κονιορτός / κουρνιαχτός, κονιορτοποιώ, ούριος (=ευνοϊκός), ορμή

impero: πρβλ. ιμπεριαλισμός

miles: πρβλ. μιλιταρισμός

doceo: δοκέω, δόγμα· πρβλ. ντοκουμέντο (δόκιμος, δοκιμάζω, δόξα, κενόδοξος, ομόδοξος, προσδοκία)

video: ἰδεῖν < Φιδεῖν· ιδέα, ιδεατός, ιδεολογία, είδος, είδωλο· πρβλ. βίντεο, βιντεοκάμερα

servus ·servo: ὀρῶ < Φορῶ· ὄραση, αδιόρατος : πρβλ. σερβιτόρος, σερβίρω, σερβίς, σέρβις, σερβίτσιο

LECTIO XLIX : Η ΠΟΡΚΙΑ ΚΑΙ Ο ΒΡΟΥΤΟΣ

• ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Η Πορκία, η σύζυγος του Βρούτου, όταν έμαθε το σχέδιο του άντρα της να δολοφονήσει τον Καίσαρα (ή: για τη δολοφονία του Καίσαρα), ζήτησε ένα μαχαιράκι (ή: ξυράφι) μανικιουρίστα τάχα για να κόψει τα νύχια της και αυτοτραυματίστηκε μ' αυτό, καθώς της γλίστρησε δήθεν τυχαία. Έπειτα ο Βρούτος, αφού κλήθηκε στην κρεβατοκάμαρά (της) από τα ξεφωνητά των υπηρετριών, ήρθε για να τη μαλώσει, γιατί τάχα (κατά τη γνώμη του) είχε κλέψει την τέχνη του μανικιουρίστα. Σ' αυτόν η Πορκία είπε κρυφά: «αυτό δεν είναι μια ασυλλόγιστη πράξη μου, αλλά μια ξεκάθαρη απόδειξη της αγάπης μου για σένα που μηχανεύεσαι τέτοιο σχέδιο: Θέλησα δηλαδή να δοκιμάσω με πόση ηρεμία θα σκοτωνόμουν με σιδερένιο εργαλείο, αν το σχέδιό (σου) δεν σου πήγαινε κατ' ευχήν».

• ΑΡΧΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΡΗΜΑΤΩΝ

resecō, resecai, resectum, resecāre, 1 **Μτχ. μέλλοντα: resecaturus**
vulnere, vulneravi, vulneratum, vulnerāre, 1
voco, vocavi, vocatum, vocāre, 1
obiurgo, obiurgavi, obiurgatum, obiurgāre, 1
interficio, interfeci, interfectum, interficere, 3* **β' ενικό προστακτικής ενεστώτα: interfice**
cognosco, cognovi, cognitum, cognoscere, 3
posco, poscisci, poscere, 3 δανείζεται το σουπίνο από το ρήμα postulo 1: **postulatum**
elabor, elapsus sum, elabi, 3 (αποθετικό)
praeripio, praeripui, praereptum, praeripere 3*
interimo, interemi, interemptum, interimere, 3
cedo, cessi, cessum, cedere, 3
venio, veni, ventum, venire, 4
moliō, molitus sum, moli, 4 (αποθετικό)
experior, expertus sum, experiri, 4 (αποθετικό)
inquam (ελλειπτικό)
volo, volui, —, velle

• ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

Α' κλίση	Β' κλίση	Γ' κλίση
Porcia –ae	Brutus –i	uxor –oris: θ
ancilla –ae	vir, viri	Caesar –aris: α
sententia –ae	consilium –ii/-i	unguis –is: α αφ. εν.: ungue/ungui
	cultellus –i	clamor –oris: α
	cubiculum –i	tonsor –oris: α
	officium –ii/-i	amor –oris: α
	factum –i	
	indiciū –ii/-i	
	animus –i	
	ferrum –i	

Β/κλιτα Επίθετα:

tonsorius, -a, -um

temerarius, -a, -um → σχηματίζει περιφραστικά παραθετικά: Σ.Β. magis temerarius, -a, -um, Υ.Β. maxime temerarius, -a, -um

certus, -a, -um → Παραθετικά: Σ.Β. certior, -ior, -ius, Υ.Β. certissimus, -a, -um

aequus, -a, -um → Παραθετικά: Σ.Β. aequior, -ior, -ius, Υ.Β. aequissimus, -a, -um

• ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ

secreto/secrete → Παραθετικά: Σ.Β. secretius, Υ.Β. —

• ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΙ ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΙ

cultellus: υποκοριστικό του culter: πρβλ. σκάλ-λω, σκαλίζω, σκαληνός

unguis: ὄνυξ, ὄνυχας, νυχιά, ονυχοπλαστική, νυχοκόπτης

reseco: πρβλ. σέγα

vulnero < vulnus: ουλή

voco < vox· πρβλ. convoco (cum + voco): ὄπα < Φοπα = φωνή· ἔπος < Φεπος (επικός, επύλλιο)

secreto < secretus μτχ. τουρ. se-cerno ≈ κρίνω (ανακρίνω, απόκριση, έγκριτος, έκκριση, επικριτικός, πρόκριτος, υποκριτής)

experior ·peri-tus, peri-culum: πειρῶμαι, πείρα (πειρατής, πείραμα, πειραχτήρι, πειράζω, πειρασμός, πειραματισμός)

forte ·fortuna: πρβλ. φουρτούνα

ferrum: πρβλ. φεριτίνη (πρωτεΐνη που ρυθμίζει τον σίδηρο του οργανισμού)

officium: πρβλ. οφίκιο ή οφίτσιο (τίτλος, αξίωμα)

factum: πρβλ. ντεφάκτο (εκ των πραγμάτων, στην πράξη)

LECTIO L : Η ΦΤΩΧΕΙΑ ΚΑΙ Η ΑΠΛΗΣΤΙΑ ΕΙΝΑΙ ΚΑΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΤΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ

• ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Όταν ο Σέρβιος Σουλπίκιος Γάλβας και ο Αυρήλιος Κόττας, οι ύπατοι (ή όταν οι ύπατοι ...), φιλονικούσαν/ αντιδικούσαν στη Σύγκλητο ποιος από τους δύο θα στελνόταν (ή θα πήγαινε) στην Ισπανία εναντίον του Βιρίαθου (ή να αντιμετωπίσει τον Βιρίαθο), υπήρχε μεγάλη διαφωνία (ή διάσταση απόψεων) ανάμεσα στους Συγκλητικούς, καθώς άλλοι υποστήριζαν τον Γάλβα και άλλοι τον Κόττα (ή επειδή άλλοι μιλούσαν υπέρ του Γάλβα και άλλοι υπέρ του Κόττα)· μόνος ο Πόπλιος Σκιπίωνας ο Αιμιλιανός διαφώνησε με ολόκληρη τη Σύγκλητο (ή ο μόνος που διαφώνησε με ολόκληρη τη Σύγκλητο ήταν ο Πόπλιος Σκιπίωνας ο Αιμιλιανός): «Κρίνω», είπε, «πώς δεν πρέπει να σταλεί κανένας από τους δύο, γιατί ο ένας δεν έχει τίποτα, (ενώ) για τον άλλο τίποτα δεν είναι αρκετό (ή γιατί ο ένας δεν έχει περιουσία/ είναι φτωχός και ο άλλος είναι άπληστος). Ο Σκιπίωνας ο Αιμιλιανός, δηλαδή, θεωρούσε εξίσου κακή σύμβουλο της εξουσίας τη φτώχεια όπως και την απληστία (ή θεωρούσε το ίδιο κακούς συμβούλους της εξουσίας και τη φτώχεια και την απληστία). Αφού διατύπωσε την πρότασή του αυτή με σοβαρότητα και χωρίς καμία κακοβουλία ο Σκιπίωνας πέτυχε ώστε να μην σταλεί στην επαρχία ούτε ο ένας ούτε ο άλλος (ή κανένας από τους δύο).

• ΑΡΧΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΡΗΜΑΤΩΝ

iudico, iudicavi, iudicatum, iudicāre, 1
placeo, placui, placitum, placēre, 2 [Ως απρόσωπο: placet, placuit (placitum est), –, placēre]
habeo, habui, habitum, habēre, 2
obtineo, obtinui, obtentum, obtinēre, 2
contendo, contendi, contentum, contendēre, 3
mitto, misi, missum, mittēre, 3
conscribo, conscripsi, conscriptum, conscribēre, 3
dico, dixi, dictum, dicēre, 3 **β' ενικό προστακτικής ενεστώτα: dic**
dissentio, dissensi, dissensum, dissentire, 4
inquam (ελλειπτικό)

• ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

Α' κλίση	Β' κλίση	Γ' κλίση	Δ' κλίση
Galba, -ae	Servius, -ii/-i	consul, -is α	senatus -us
Cotta, -ae	Sulpicius, -ii/-i	pater, patris (partum)	
Hispania, -ae	Aurelius, -ii/-i	dissensio, -onis θ	
magistra -ae	Viriathus, -i	Scipio -onis α	
inopia, -ae	Aemilianus, -i		
avaritia, -ae	imperium, -ii/-i		
sententia, -ae			
malevolentia, -ae			
provincia, -ae			

Β/κλιτα Επίθετα:

magnus, -a, -um Συγκριτικός maior, maior, maius, Υπερθετικός maximus, -a, -um
malus, -a, -um Συγκριτικός peior, peior, peius, Υπερθετικός pessimus, -a, -um

Γ/κλιτα Επίθετα:

satis, άκλιτο. Συγκριτικός satius, Υπερθετικό δεν έχει

- **ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ**

aeque: τροπικό Συγκριτικός aequius, Υπερθετικός aequissime

graviter: τροπικό Συγκριτικός gravius, Υπερθετικός gravissime

- **ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΙ ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΙ**

magistra < magister < magnus $\approx$ μέγας: πρβλ. μάγιστρος (ανώτατο αξίωμα στην ύστερη ρωμαϊκή και βυζαντινή περίοδο), μαέστρος, μάστορας, μαΐστρος

graviter < gravis $\approx$ βαρύς (βαρύτητα, βαραίνω, επιβαρύνω, βαριόμοιρος, βαρυχειμωνιά)

malevolentia < male-volo $\neq$ benevolentia < bene-volo: βούλομαι (βούληση, βουλευτικός)

solus: πρβλ. σόλο

mitto (σουπτίνο missum): πρβλ. κομισάριος, μισιονάριος (ιεραπόστολος καθολικής εκκλησίας)

placet: πρβλ. πλασέμπο (εικονικό φάρμακο που παράγει στον ασθενή την αυθυποβολή της βελτίωσης της κατάστασής του)

imperium: πρβλ. ιμπεριαλισμός